

פאלאסטון

גיליון מס' 20 | ספטמבר 2026 | תשרי תשפ"ז



מקבוצת עזריאלי



סטף, 8.7.26 (צילום: נורית נבט)





הרפתקה ואתגר, מיתר, 1.6.26



חבורת הזמר, יום הזיכרון, תשפ"ו, 20.5.26



מבט מ'יד ושם' (צילום: תמי אהרונים)



נבחרת כדורשת



פולמוט בנות, בקפ'טריה, 19.6.26



הרפתקה ואתגר, הר עמשא, 13.5.26



שביל ישראל, עין כרם, 6.5.26



שיעור שינוי משקל ותלמיד מצטיין לחודש יולי 2026

המכבייה הראשונה של רשת פאלאס, 6.7.26



נבחרת הקליעה למטרה - מקום שני



נבחרת השחיה - מקום ראשון

תוכן העניינים

2	דבר העורכת
3	דבר המנכ"לית
	בנעלי בית
4	ציפי רובין / שירה מזרחי: חלוצת המרצים ב'פאלאס להבים'
	מהווי חיינו בפאלאס
7	ציפי רובין / החוגים לידיש בפאלאס: "יידן, לאָמיר זיך פרייען" (יהודים, בואו נשמח)
12	פירורי זיכרונות
14	גדעון טלמור / באר שבע 1957: עיר של התחלה, מאבק והגשמה עבורי
16	אינגריד וישראל לוי / להיות משפחה שכולה
	נופך משלנו
17	איתמר דישון / הכבוד של גיל העמידה
18	מנחם פרידמן / הנדוניה
20	משה תובל / בוקר יום...
21	נורית טופז / מעשה בחתול - סיפור אמיתי
22	פרדי כהן יונתן / הגמלאי הטרי מנסה לכתוב את סיפורו הראשון
24	שרה ברוסילובסקי / נמסר בלי סיפור
27	דן קליר / "להיות אישה זה לבכות בשקט על מכאובי החיים"
28	בתיה פונדה / זוגיות שכזאת
30	נועם רשף / הניחוח המר של השינוי
32	מרים אוסטרייך / מכל האנשים בעולם?!
34	כרמלה מרק / שלח לחמך על פני המים...
	על המדף
35	הילה זריצקי / על הספר 'מי שסוכתו נופלת' מאת צבי בן מאיר
	התחביב שלי
36	חוה גבוביץ / התחביב שלי - פיסול בעיסת נייר
	משוט בארץ
38	זהבה הררי / השביליסטים כובשים את פסגת 'חוטם הכרמל'
	כתב חידה
41	אשר גבוביץ / מי הוא האדם העלום?
	מעבר לגדר
42	עזרא פימנטל / שמורת נחל פוקה (וואדי אל-פוראן)
	פרפראות
44	עליזה קפון / תשבץ מס' 20
45	יופי של געגוע / חנה מינצקר, אורי וינברג, אדוה לוויד

עורכת: פרופ' ציפי רובין
עיצוב גרפי: אלינה סויבלמן
דפוס: רונה אלפסי, נוח מדיה דפוס בע"מ

תוכן העניינים



מקבוצת עזריאלי





דבר העורכת



חברות וחברי קהילתנו,

בשעה טובה ומוצלחת! אני גאה להעניק לכם את הגיליון ה-20 של הפאלאסטון שלנו! בהחלט ציון דרך בהתפתחות העיתון! זו הזדמנות להיזכר בפאלאסטון מס' 1, שיצא לאור בפברואר 2021, ושהוקדש ל'פאלאס להבים' בראשיתו, למנכ"ל הראשון, לדיירים ולעובדים הראשונים. בתמונת השער עומדים מחנכים (מבעד למסכות הקורונה) 35 הדיירים הראשונים, שעלו למצדה כדי לצפות בזריחת החמה. היה זה טיול אתגרי ראשון, שסימן את הקו הכללי-החברתי שננקט מההתחלה בביתנו וממשיך לאפיין את חיינו כאן, דהיינו: הגיל הוא רק מספר! הגיל הוא רק בדמיון! ואכן, מאז, הטיולים האתגריים מלווים את חיינו בקביעות ובהתמדה.



מדפדוף בגיליונות הפאלאסטון מראשיתו ועד היום, אפשר להיווכח כי התפתחות העיתון נעשתה בד בבד עם התפתחות פאלאס; העיתון גדל בהתמדה, נוספו כותבים, התגונו הנושאים והמדורים, התרבו סיפורי החיים המעידים על המגוון האנושי של הדיירים ועל תחומי התעניינותם. כמה מן המדורים ממשיכים ללוות אותנו מאז ועד היום. לדוגמה, המדור ב'נעלי בית', המארח בכל גיליון את אחד העובדים שחושף טפח מחייו האישיים, ובכך מאפשר לנו לראותו בזווית אישית, שונה מזו הנחשפת בעבודה. בגיליון הנוכחי מתארכת במדור שירה מזרחי, המורה הוותיקה ביותר בפאלאס, שמלווה אותנו מפתיחת פאלאס, בזמר ושיר, ומגלה אישיות ייחודית ומעניינת. שני מדורים ותיקים נוספים הם 'פירורי זיכרונות' ו'נופך משלנו', המשמשים במה לסיפורי הדיירים, רבים מהם לומדים בחוג 'כתיבה יצירתית' בהדרכת עמוס בשירי. החוג שואב אליו דיירים לא מעטים שמנסים כוחם בכתיבה ומצליחים, ומעשירים את העיתון בסיפורים מרתקים. במדור 'פרפראות' אציין את עליזה קפון שמלווה את הפאלאסטון מראשיתו, ומאתגרת אותנו בתשבצים מלאי עניין.

לאורך כל חמש שנות קיומו, העיתון ממשיך למלא את מטרותיו: לשמש במה ראויה ליצירות הדיירים, לפרסם סיפורים ושירים מקוריים, ראינות וזיכרונות, ולשמש אמצעי נוסף להכרת איש את רעהו ובכך לחזק את קשרי הקהילה שלנו.

ברכות תודה והוקרה שלוחות לסלעית שמלווה את העיתון בנאמנות ובהתמדה, לפנינה חזן

דבר העורכת





דבר המזכ"לית



מקבוצת עזריאל

ולאוריה אבישר, עוזרותיה הנאמנות, המסייעות בכל עת ועניין. תודה והערכה לחגית משעולי, מנכ"לית 'פאלאס להבים', לצוות ההנהלה, לצוות העובדים ולאנשי המקצוע המסורים, שדואגים לשלומנו ולכל צורכנו, ושעושים את מירב המאמצים להעניק לנו שירות מיטבי. תודה עמוקה לוועד הדיירים, המטפל בחריצות בכל ענייני הבית ומייצג אותנו בכבוד. תודה לדיירים-הצלמים שתמונותיהם מעטרות את דפי העיתון, במיוחד לאיתמר דישון שמלווה את העיתון מראשיתו בכתובה, בצילום ובסיוע בחפץ לב ובשמחה.

אני מזמינה אתכם, דיירים יקרים, לכתוב, להעלות הצעות, רעיונות, ולחלוק עימנו את סיפורי החיים שלכם, זיכרונותיכם ומחשבותיכם. זיכרו את מילותיו של אהוד מנור: "אֵי שֶׁם עָמוּק בְּתוֹךְ תּוֹכְנוּ טְמוּנִים קוֹלוֹת וְזִיכְרוֹנוֹת... אֶתָּה נִזְכָּר בְּכָל הַתְּכַלֵּת, הַכָּל נִשְׁמָר, דְּבָר לֹא גָז". אז בואו ניזכר בכל התכלית... ונוביל יחד תרבות של כתיבה מקורית בפאלאסטון שלנו.

אנו עומדים בפתחם של שנה חדשה - שנת תשפ"ז - ושל חגי תשרי, נקווה שיבואו עלינו לטובה ויביאו בכנפיהם בשורות טובות.

בברכת שנה טובה ובריאות איתנה,

שלכם,

פרופ' צ'פי רובין, מזכ"ל



חגית משעולי: מנכ"לית 'פאלאס להבים'

דיירים יקרים,

בפרוס השנה החדשה, אני רוצה לאחל לכם ולבני משפחותיהם שנה טובה ומתוקה, שנדע ימים של שקט, שהבריאות תהיה איתנה, שנהנה מהקהילה החמה שלנו, שנוכל לשגשג ולפרוח, למצוא תחומי עניין חדשים, להתפתח ולצמוח.

אני מודה לצוות העובדים והמנהלים המסורים שמאפשרים לנו לקיים שגרה עשירה בפעילויות, אירועים וטיולים.

זהו הפאלאסטון ה-20!!! וזה הזמן להודות מקרב לב לציפי רובין, על עיתונות מרתקת המסייעת לנו להכיר את הדיירים המעניינים שלנו, ועל תיעוד יוזמות ופעולות התנדבות, אירועים וסיורים ברחבי הארץ, פרקי זיכרונות וסיפורים, שמהווים חלק מהמורשת החברתית-התרבותית שלנו. תמיד מחדשת ומרגשת!

חג שמח, מלא אור ושמחה,

חגית

כְּמוֹ חֶצֶב לְהִתְבָּצֵר
בְּמַעֲבֵה הָאֲדָמָה
וּלְחִכּוֹת לְסִינְיָה
שֶׁל הָעוֹנָה הַכִּי חֲפֹה
וְאַחֵר כֶּן לְהִתְפָּרֵר
וּכְעָמוּד עֵשֶׂן לָבֵן
שְ�מוּעָה טוֹבָה לְהַעֲבִיר
שֶׁחֲחִים כָּבֵד בְּאֹרֶךְ.

וְכֵמוֹ עֵנָן לְהִתְגַּשֵּׁם
מֵעַל חִלְקֵת שָׁדָה רִיקָה
וּלְהֵבִיא לְרִגְבִים
אֶת הַבְּשׂוּרָה הַיִּרְקָה.

(נעמי שמר)





שירה מזרחי:

חלוצת המרצים ב'פאלאס להבים'

מראינת

ציפי רובין

מי את, שירה?

אני שירה הורוביץ-מזרחי, אימא לשלושה ילדים: זיו (27), סטודנט לתואר שני בפיזיקה קוונטית במכון ויצמן ברחובות, הילה (23) מסיימת תואר כפול במדעי החיים ובמדעי כדור הארץ באוניברסיטת בן-גוריון בנגב, ואיתי (20) חייל בחיל מודיעין, משתחרר בעוד חצי שנה. אני נשואה לשלומי, פרופ' לכלכלה פוליטית. אנחנו מתגוררים בלהבים משנת 2004. המוסיקה היא מרכיב מרכזי בחיי.



שירה ומשפחתה

ספרי על ילדותך ונעוריך.

אני ילידת פתח תקווה. אימי נולדה גם היא בפתח תקווה; הוריה עלו ארצה מליטא בעלייה החמישית. אבי, דור חמישי בארץ (במקור מפולין), נולד וגדל בירושלים. גדלתי וגרתי בפתח תקווה עד שירותי הצבא. למדתי במסגרות החינוך בפתח תקווה: בגן יונה, בבית הספר היסודי 'יד לבנים' (כיתות א'-ו') ושנתיים בחטיבת הביניים 'בן-גוריון', ואז עברתי לתיכון 'תלמה ילין' - בית הספר לאומנויות בגבעתיים למגמת המוסיקה.



מקבוצת עזריאלי





בבית הספר היסודי



שירה (בשמלה הכחולה) בחנוכה בגן יונה

אילו מחוויות הלימודים זכורות לך?

בבית הספר 'ד לבנים' חייבו את כל התלמידים ללמוד חלילית ולכן בכיתות ב'-ג' למדתי חלילית. בכיתה ד' התחלתי ללמוד מנדולינה בקונסרבטוריון בפתח תקווה. רציתי ללמוד חליל צד, אך המורים טענו שהאצבעות שלי קצרות מדי, ולכן למדתי בינתיים מנדולינה וחיכיתי שהאצבעות יתארכו... וכך היה; בכיתה ו' קיבלתי 'אישור' שהאצבעות מספיק ארוכות כדי להתחיל ללמוד חליל צד. ואכן, למדתי עד כיתה י"ב כולל בגרות במוסיקה. שעות הפנאי שלי התנהלו סביב שלושה תחומים: מוסיקה, צופים, ספורט. הייתי פעילה בתנועת הצופים; תמיד ניגנתי בטקסים של הצופים ושל בית הספר. שיחקתי בנבחרת הכדורסל של הפועל פתח תקווה. התאמנתי באגודת 'עמיצור' אצל עוז שפירא, מאמן אתלטיקה קלה, שייסד את האגודה לכושר גופני ע"ש אביו עמיצור שפירא, שהיה מאמן אתלטיקה לאומי, חבר משלחת ישראל, שנרצח באולימפיאדת מינכן 1972. עברתי קורס מדריכי כושר קרבי בגדנ"ע ונהניתי מאוד.



שירה (יושבת מימין) בבית הספר תלמה ילין

אילו מורים את זוכרת? האם היה מורה או מורה שהשפיעו עלייך?

בתקופת לימודי ב'תלמה ילין', למדתי במקביל אצל מורה פרטי, אמיר סלע. הוא היה נגן מקצועי שניגן בהרכבים שונים. למדתי בביתו בנווה עוז בפתח תקווה והוא לימד אותי את הטכניקות הכי מודרניות שהיו נהוגות. הוא היה מקצוען, נגן נפלא, וקידם אותי מאוד, בזכותו הגעתי לנגינה בהרכבים מוזיקליים ולא רק לנגינה סולו.

ספרי על שירותך הצבאי.

עשיתי קד"צ (קורס קדם צבאי) בפיקוח טיסה ושירתי כפקחית טיסה בבסיס חיל האוויר רמון. יצאתי לקצונה ומכיוון שהיו חסרות קצינות מבצעים סיימתי את הקורס כקמב"צית (קצינת מבצעים) בבסיס פלמחים, בטייסת 161 שהפעילה אז מסוקי קרב מדגם קוברת. היה לי שירות מעניין ומשמעותי. קוריוז מתקופת השירות: בערבים ישבתי עם הטייסים ודיברנו מוסיקה, כאשר הם ניסו 'להקל ראש' בתפקיד המנצח על התזמורת, השוויתי אותו ל'מוביל הקרב' של הטייסים. כך שכנעתי אותם בחשיבות תפקידו...

בנעלי בית



מקבוצת עזריאלי





בטייסת 161 בבסיס פלמחים



פקחית טיסה, מגדל הפיקוח, בבסיס רמון

בנעלי ביה

מה עשית עד בואך לפאלאס?

למדתי גיאוגרפיה לתואר ראשון ושני באוניברסיטת בן-גוריון בנגב. [סקופ: למדתי גיאוגרפיה אצל פרופ' חיים צוער וכתבתי עבודה סמינריונית בנושא: 'גשם חומצי']. עבדתי מספר שנים במכון לחקר המים במדרשת שדה בוקר (אצל פרופ' יואל גת ז"ל), וכחלק מהסגל האדמיניסטרטיבי במחלקה לביטכנולוגיה באוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

לאורך השנים, למדתי מוסיקה באוניברסיטאות תל אביב ובר אילן, והשתלמתי בקורסי מוסיקה ייעודיים מגוונים בנגינה ובתיאוריה. בנוסף להתמחות במוסיקה קלאסית, נחשפתי לסגנונות המוסיקה העממית בכלל ולמוסיקה המזרח-תיכונית בפרט. עסקתי בהוראת מוסיקה לילדים: כמורה לחליל וחליליות בקונסרבטוריון ובבתי ספר שונים, וגם כמדריכת מוסיקה לגיל הרך. מאוד אהבתי לחוות את התגובות הספונטניות המרתקות של הילדים לפעילויות המוסיקה (דרמטיזציה של המוסיקה). במקביל, אהבתי מאוד, ואני עדיין אוהבת, לחשוף ולקרב קהל בוגר אל סגנונות המוסיקה השונים. לכן עיקר עיסוקי כיום הוא העשרה מוסיקלית לקהל הבוגר.

מה הביאך לפאלאס?

לימדתי במסגרות שונות בדרום, כמו מועדון 'יחדיו' במכללת ספיר, דיור מוגן גני עומר ובקיבוצים בסביבה. כאשר נפתח 'פאלאס להבים' פניתי, התקבלתי והתחלתי להרצות. מאז יוני 2020 אני גם כאן.

ממה את הכי נהנית בעבודתך בפאלאס?

מצאתי בפאלאס קהילה סקרנית, מתעניינת, אוהבת מוסיקה, אוהבת ללמוד ולהתחדש. מאוד נעים לי להרצות כאן. אני משתדלת לשלב בהרצאות המוסיקליות שאני בונה, נושאים שיש בהם שילוב של שני התחומים שאני בקיאה בהם: מוסיקה וגיאוגרפיה. לדוגמה: 'השימוש במוסיקה ווקאלית בתרבויות שונות', 'מוסיקה עממית באזורים נעלמים', 'איך נוצרו כלי המוסיקה בתרבויות השונות' ועוד ועוד.

מהם עיסוקך בשעות הפנאי?

בשעות הפנאי אני מבלה עם משפחתי, רואה הצגות, סרטים, מתעניינת באומנות ואוהבת לעבוד בגינה.



מקבוצת עזריאלי





החוגים ליידיש בפאלאס: "יידן, לאַמיר זיך פרייען" (יהודים, בואו נשמח)

מאת

ציפי רובין

הלשון היהודית הידועה ביותר בתפוצות היא היידיש, ובפי דובריה: 'מאמע לושן' (שפת אם). היידיש שימשה כשפת היהודים ברוב מדינות אירופה במשך כאלף שנה. ברבות הימים היא הפכה לסמל לזהות ולתרבות יהודית. החלוצים שבאו ארצה לבנות ולהיבנות בה, התנגדו לשימוש בשפת היידיש, שנחשבה שפת הגלות בניגוד לרעיון של תחיית העם היהודי והשפה העברית. סיפרה על כך הדיירת-המורה ליידיש **אסתר כדן**: "עליתי לארץ בת 10, בשנת 1949. באותה תקופה התביישתי לדבר עם הוריי ברחוב יידיש, כי האווירה במדינה הייתה אז לדבר בגאווה רק עברית". והוסיפה הדיירת **חנה מינצק**: "גדלתי כצברית בבית על טהרת העברית. הוריי הגיעו לארץ מפולין בשנות העשרים של המאה הקודמת. שפת הדיבור שלהם הייתה יידיש, אך במולדת החדשה, ארץ ישראל, הם סירבו להחליף ביניהם מילה, אפילו בשעת כעס או שמחה, בשפה שאינה עברית".

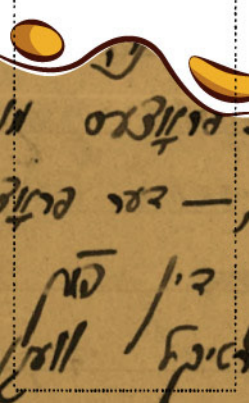
במדינת ישראל כיום, היידיש כשפת דיבור, נמצאת בשלבי דעיכה, אך ההתעניינות בה, הן מטעמי רגש הן מטעמי ההבנה ההיסטורית, הולכת וגוברת. אף על פי כן היידיש שומרת על מעמדה כלשון תרבותית בעלת ערך נוסטלגי וסנטימנטלי; שפה אינטימית וחמה השופעת חביבות והומור, כל זאת מבלי להתעלם מכך, שיש הרואים בה שפה גלותית, שפת זקנים ושפת החרדים. היידיש מצטיינת בעסיסיות ובחיוניות: יש אומרים, כי מה שאפשר לומר ביידיש אי אפשר לתרגם לשפה אחרת. כתבה על כך הדיירת **אהובה אמית**: "יידיש היא לא סתם שפה, היא שפה שמתנגנת, וכשתתרגם אותה לעברית היא לא תישמע כבמקור. יצחק בשביס-זינגר אמר: 'יש בה הומור רב והערכה לכל יום בחיים ובמשפחה, לכל פירור של הצלחה, לכל מפגש של אהבה'. ואני מוסיפה: 'לכל בדל של כישלון ועוני מרוד'. היידיש מכילה ביטויים ואוצרות נפלאים, מטבעות לשון ופתגמים וביטויים שכל אחד מהם שווה אלף מילים".

ב'פאלאס להבים', מסתבר, היידיש עולה כפורחת ויודעת ימים יפים. שני חוגי יידיש פועלים בפאלאס ושניהם מתנהלים על ידי דיירים מתנדבים: האחד, על ידי **אסתר כדן**, והשני - על ידי **מישקה רובינשטיין**. שניהם דוברי יידיש מילדות.

מניין הרעיון לפתוח חוג ליידיש? ובכן, בירור קצר העלה נתון מפתיע. מסתבר שההוגה והיוזמת וגם המוציאה לפועל היא **אביב קורן**, יידישיסטית מבטן ומלידה, שהגיעה לפאלאס עם יציאתה לגמלאות מבית החולים שיבא, שם עבדה 35 שנים כמילדת. כאשר אביב הייתה נשאלת למקצועה, היא נהגה לומר בבדיחותא: "אני מוציאה לאור". וכך, היא "הוציאה לאור" גם את החוג ליידיש.



מקבוצת עזריאל





מהורי היינו בפאלאס



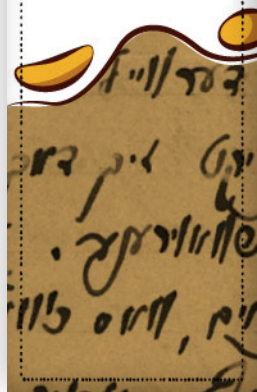
אביב היא ילידת סיביר, לשם ברחו הוריה מוורשה בזמן מלחמת העולם השנייה. לאחר המלחמה הם חזרו לפולין והיא גדלה בלודז' והתחנכה בגן ילדים ובבית ספר יהודיים, ששפת ההוראה בהם הייתה יידיש! בשנת 1950 כאשר עלתה עם הוריה לארץ, היא ידעה יידיש על בוריה; לדבר, לקרוא ולכתוב. בבתי הספר בארץ אביב למדה לראשונה עברית, אך המשיכה לדבר יידיש עם סבתא וסבא. גם בבגרותה היא המשיכה לשמור על היידיש כשפת אם, לקרוא את העיתון 'לעצטע נייעס', לראות הצגות ביידיש, ואף השתתפה בקבוצה של דוברי יידיש שנפגשו בקביעות, שוחחו ושרו ביידיש ושימרו את ה'מאמע לושן' בפהם. במהלך החיים, נישואים והולדת שלושת ילדיה, המשיכה היידיש ללוות את אביב - היידיש בנשמתה עד היום. עם יציאתה לגמלאות ו'הודות' לקורונה, הגיעה אביב לפאלאס בשנת 2021. לאחר שהתמקמה, ראתה שיש חוגים לשפות, וחשבה: "למה שלא נקים גם חוג ליידיש?" אמרה ועשתה. היא הודיעה בוואטסאפ של הדיירים על פתיחת חוג ליידיש, במחשבה שיגיעו דיירים בודדים וביחד ישמרו את השפה. הרעיון היה לנהל שיח ביידיש, לא ללמד יידיש. להפתעתה, ובאופן לא צפוי, הגיעו כ-40 דיירים אוהבי יידיש. לשם כך, צריך היה להקים 'מערך לוגיסטי' כדי להשתלט על העניינים. אביב רשמה את הדיירים ואת מספרי הטלפון שלהם, ואז פנתה לסלעית בבקשה לפתוח חוג. סלעית, כדרכה בקודש, התלהבה ונענתה מייד. השתיים החליטו, בשל מספר הנרשמים הגבוה, לפתוח שני חוגים: אחד בבוקר, והשני - אחר הצהריים. וכך היה.



עתה, חיפשה אביב שני מדריכים דוברי יידיש שייקחו על עצמם את ניהול החוגים. בעקבות המלצות, אביב פנתה לכמה דיירות דוברות יידיש מבין הנרשמות, אך הן סירבו בשל היותן חסרות כישורי הדרכה. לאחר בירור נוסף נפל הפור על **אסתר כדן**. השמועה על היותה דוברת יידיש מלידה ועל פעילותה היידישאית ב'עמותת עמך' (עמותה לניצולי שואה) עשתה לה כנפיים. בנוסף, היא הייתה מורה בעברה ובעלת תעודת הוראה של מורה מוסמכת בכירה. היה זה אך טבעי שאביב תפנה אליה, וזו אכן נענתה בשמחה והסכימה לקחת על עצמה את המשימה.

מורה אחת כבר יש, מאין יגיע המורה השני? השמועה על מישקה רובינשטיין שהשתתף בקבוצת יידיש בערד, הגיעה לאוזניה של אביב. היא פנתה אליו והוא הסכים ברצון לקחת על עצמו את האתגר. ולא בכדי; המוטו של מישקה הוא: "חובה לשמור ולהעביר את היידיש שלא תיכחד!" כך נוצרו שתי קבוצות מאוישות בשני מדריכים מתנדבים: האחת בעלת ותק בהוראה, והשני בעל ותק בהדרכה ובארגון, ושני החוגים יצאו לדרך. אביב הצטרפה כתלמידה לקבוצת הבוקר של אסתר כדן.

אסתר כדן היא ילידת פולין, גדלה והתחנכה בבית יידישאי. היא למדה לקרוא מהעיתון 'לעצטע נייעס', שקראו הוריה. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה החיים נקטעו. אסתר והוריה שרדו את אימי השואה, ובתום המלחמה עברו עליהם שנים של נדודים באוקראינה, בסיביר, באוזבקיסטן, ובמחנות העקורים באוסטריה ובגרמניה. בשנת 1949 אסתר והוריה הגיעו לארץ "ופה נולדתי בגיל 10", הדגישה אסתר. אומנם נפתחה בפניהם הדרך לאמריקה, אך הוריה היו דתיים וציוניים ורצו רק לעלות לישראל. לאחר שנה במחנה עולים בבית ליד, התיישבה





מהורי חיינו בפאלאס



מקבוצת עזריאל

המשפחה בבאר שבע. אסתר סיימה את חוק לימודיה במוסדות חינוך דתיים ולאחר מכן למדה בירושלים בסמינר לתזונה ולכלכלת בית, קיבלה תעודת הוראה ושבה לבאר שבע. היא עבדה כמורה לתזונה ולכלכלת בית במושב הסביבה ובבתי ספר בבאר שבע. כאמור, אסתר היא בעלת תואר מורה בכירה, וכאשר יצאה לגמלאות היא התנדבה במשך 16 שנה במחלקה לייעוץ לקשיש בביטוח לאומי. לאחר מכן התנדבה ב'עמך', שם נתנה הרצאות חד-חודשיות ביידיש והשתתפה בקבוצת דוברי יידיש.

בהיותה מורה בעברה, אסתר בונה את שיעור היידיש בפאלאס ממש על פי חוקי הדידקטיקה. השיעור מתחלק לשלושה שלבים:



א. הבנת הנשמע: אסתר מקריאה טקסט קצר מעניין שהיא מתרגמת מעברית ליידיש מתוך עיתון כלשהו. הטקסט בנושא כללי (לא פוליטי).

המשתתפים מאזינים, מגיבים ביידיש, מתבטאים בקול, דנים באספקטים השונים של הטקסט. לחילופין, אסתר מעלה נושא לשיחה, שואלת שאלות, המשתתפים משיבים, מגיבים ומשתתפים. נושאים שכבר נדונו בשיעור היו

מנהגים בחגי ישראל שהיו נהוגים בבית אבא-אימא, סיפור חיי, מדוע ניתן לי שמי הפרטי וכו'.

ב. הבנת הנקרא: אסתר מחלקת סיפור מודפס ביידיש וכל משתתף בתורו מקריא קטע. הסיפור פשוט וקצר על אירוע כלשהו, חוויה, טיול וכו' עם מוסר השכל. אם כולם מבינים - ממשיכים, ואם לא - אסתר מסבירה. לאחר מכן, דנים בסיפור ובמוסר ההשכל.

ג. החוויה שבלימוד שפה: בדיחה ביידיש, שירים ביידיש בהדרכת **בתיה פונדה**, ויוצאים עם חיוך על הפנים.

כך מסכמת **אסתר כדן** את החוויה: "אני מארגנת בפאלאס כבר שלוש שנים חוג שבועי ביידיש. נוצרה אצלי קבוצה מקסימה במשך השנים. למדנו יחד לדבר, להקשיב, להבין ולקרוא בשפת היידיש, שפה שהייתה קרובה אל משתתפי החוג מילדותם, שמזה שנים לא השתמשו בה, והזכירה להם את הילדות, את בית ההורים היהודי המסורתי. אני הבנתי את הגעגוע לשפה, כניצולת שואה אני מתגעגעת אישית לשפת היידיש". והוסיפה על כך **חנה מינצקור**: "בפאלאס נקרית לי הזדמנות לשמוע, להקשיב ולדבר יידיש. זו שמחת הגעגוע".

במהלך שלוש השנים שבהן מנהלת אסתר כדן את החוג, היא נאלצה להיעדר, אך התלמידים שלה המשיכו לבוא באופן קבוע וללמוד עם שתיים מהמשתתפות שהפכו למורות בעת צרה. סיפרה על כך **אסתר כדן**: "לפני כשנה וחצי הייתי אצל הילדים, הקבוצה המשיכה במפגשים השבועיים בזכותה של **צעירה פרץ**, חברתי מילדות. בפעם אחרת נאלצתי להיעדר. הודעת לי לקבוצה. הם הודיעו לי שהם לא מוותרים על המפגש השבועי והמשיכו להיפגש בלעדיו וללמוד בהדרכתה של **בתיה פונדה**, המוסיקאית שלנו. זה הנחת שלי מהקבוצה וגם 'השכר' שקיבלתי מפאלאס - קבוצת יידיש שלנו".



מהדורי היינו בפאלאס



מקבוצת עוראלי

צעירה פרץ משתתפת בחוג של אסתר כדן ומסתבר שהיא גם ממלאת מקום לעת מצוא. צעירה נולדה בבוקובינה, רומניה, בבית דובר גרמנית, רומנית וקצת יידיש. היא עלתה עם הוריה לארץ בשנת 1947 באונייה שהגיעה לנמל חיפה ומעפיליה גורשו על ידי הבריטים למחנות המעצר בקפריסין. רק בשנת 1949 הם הורשו להיכנס לארץ והתיישבו בבאר שבע, ברח' קק"ל. ברחוב זה התגוררו המשפחות הראשונות שהגיעו לבאר שבע לאחר מלחמת העצמאות כאשר החלה ההתיישבות היהודית המחודשת בעיר בפברואר 1949. משפחתה של צעירה פרץ ומשפחתה של אסתר כדן היו בין משפחות העולים הראשונות בעיר, וכך חייהן של שתי הילדות, צעירה בת ה-8 ואסתר בת ה-10, נקשרו זו בזו. מאז חלפו שנות דור, השתיים - דרכיהן נפרדו, והן שבו ונפגשו שוב בפאלאס וחידשו את חברותן. כאשר אסתר כדן פתחה את החוג ליידיש, צעירה הצטרפה כתלמידה, למרות שהידע שלה ביידיש היה אז מועט. היא הרגישה צורך לתמוך באסתר, 'לשמור' עליה ולהיות לה לעזר. לכן היה זה אך טבעי, שכאשר אסתר יצאה לחופשת מחלה ממושכת, צעירה הרגישה מחויבות לשמור על שלמות החוג מחשש שיתפרק, והסכימה למלא את מקומה. צעירה לא הייתה מורה אך היא ניחנה בכישורי הנחייה מעולים וביכולת אינטואיטיבית גבוהה, ולמרות שידעה 'יידיש ביתית' בלבד, בכל זאת "תפסה את המושכות והובילה את העגלה בבטחה", לדברי התלמידות.

צעירה פתחה כל שיעור בשיחה על נושא פרקטי כלשהו מחיי היום יום, כגון שמות ימי השבוע, מספרים, חוויות, החיים בפאלאס וכו'. היא העלתה את הנושא לדיון, המשתתפים הצטרפו והשיחה תמיד קלחה. את השיעורים צעירה תיבלה בשירי יידיש שזכרה מילדותה, ובעזרת בתיה פונדה ניהלה שירה בסיום כל שיעור. כעבור חצי שנה, כאשר אסתר החלימה וחזרה לאיתנה, צעירה פינתה את מקומה וחזרה להיות תלמידה בחוג.



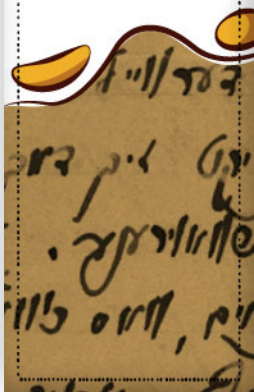
וואס זאגן די סטודענטן? (מה אומרים הסטודנטים?)

איילה מרצ'וק: "אני מאוד אוהבת לדבר ביידיש, כולל את השיעור שלנו כאן בפאלאס. זה מביא לי זיכרונות מילדותי, כי בבית הוריי דיברו יידיש. גם עם הסבתא שלי דיברתי רק יידיש. נולדתי בבואנוס איירס ושם למדתי בבקרים בבית ספר ממלכתי, ואחרי הצוהריים בבית ספר יהודי ע"ש ח"נ ביאליק, שם למדנו גם יידיש וגם עברית. גם השתתפתי בחבורת תיאטרון שנקראה 'יונג יידיש טעאטר'. לכן שפת היידיש מאוד אהובה עליי. עד היום אני זוכרת ושרה לעצמי הרבה שירים ביידיש".

מיכל תירוש: "גדלתי בירושלים. שמעתי יידיש בילדותי בעיקר בבית סבתא. מאז הגעתי לפאלאס הצטרפתי לחוג היידיש, והיום אני ממש מרגישה שאני יודעת לדבר ולקרוא, וזאת בזכות המורה הנפלאה שלנו אסתר כדן והקבוצה המיוחדת".

אתי עוז: "נולדתי בארגנטינה בבית דובר יידיש וכל החינוך שלי היה בבתי ספר יהודיים. אני מאוד אוהבת את קבוצת היידיש שלנו ובמיוחד מעריכה את אסתר כדן המורה, שדואגת לתכנים מעניינים ומשרה אווירה טובה בקבוצה. אני מגיעה לקבוצה בעיקר כדי להשתמש בשפת היידיש שאני כל כך אוהבת".

רות נוה: "היידיש מחזירה אותי הרבה שנים אחורה לבית הוריי היקרים, לסבתי שגרה עימנו





מהורי היינן בפאלאס



מקבוצת עזריאלי

מספר שנים, וכן לדודים ממשפחת 'מחוזות ילדותי'. היידיש מקנה לי את ההרגשה של חזרה למקורות ותחושה של שימור העבר היקר לי. זאת הסיבה שאני שואפת ללמוד יידיש".

רבקה גבר: "בחוץ משתתפות (ים) דוברות יידיש מכמה יבשות ולמרות הבדלים קטנים בשפה, אנחנו מבינות אחת את השנייה, וזו אחת המעלות של שפת היידיש. אסתר עובדת קשה; היא מביאה לנו קטעי עיתון בתרגום יידיש על ידה (לא פוליטיקה), מדובבת אותנו ומביאה לקריאה כל מיני סיפורים. בתיה פונדה מלמדת אותנו שירים ביידיש ואנחנו שרות ונהנות".

אהובה אמית: "יידיש הייתה שגורה בביתנו מאז ילדותי. ההורים עולים מפולין ידעו עברית ודיברו בה, אך ביניהם ובין הסבתא שגרה בביתנו דיברו רק יידיש, וכך למדתי לדבר רק משמיעה כדי לתקשר. דיברתי, כמו שאמרו לי - א צובראָכענע שפּראַך (שפה שבורה). ככל שעברו השנים והתרחקתי מהבית, נשכחה השפה מפי. לכן בכל הזדמנות כשהיה חוג ליידיש, הצגה, השתתפתי בה, כדי לשמר את השפה ולא לשכחה. בפאלאס יש לנו מורה מצוינת ונעימת הליכות, אסתר כדן, היא מדברת יידיש שוטפת ומעבירה את החוג בצורה מופלאה. קטעי עיתונות שלא עוסקים בפוליטיקה, מתורגמים ליידיש ומועברים אלינו. ולאחר מכן קטע סיפורי קצרצר ביידיש מתורגם לעברית. קוראים, משוחחים ולומדים לקח, ולא נשכח לשיר עם בתיה פונדה בסוף השיעור את שירי היידיש שזכרנו מילדותנו".

חנה מינצקר (לבית לנגברג): "גדלתי כעברית בבית על טהרת העברית. אחרי המלחמה התחילו להגיע לביתנו שבחיפה קרובים, בני משפחה ובני עיירה ששרדו את השואה. פתאום התחילה להתגלגל בבית היידיש. זו הייתה שפת התקשורת היחידה בין בני המשפחה. ו'להתגלגל', פירושו של דבר, ביטוי של כל הרגשות הכי קרובים ללב ולנפש: בכי, צחוק, סיפורים קשים וסיפורי הצלה, בדיחות, קללות וברכות. רק משמיעת השפה החדשה בבית שבו גדלתי, נשביתי בקסמה של השפה החיה והעסיסית. וכבר נאמר: עברית מדברים, היידיש 'מתדברת' ("עברית רעדט מען, יידיש רעדט זיך").



אסתר כדן (עומדת חמישית מימין) ותלמידיה

חוג היידיש השני מתנהל, כאמור, אחר הצהריים בהנחייתו של מישקה רובינשטיין. מישקה נולד בשנת 1944 בקזחסטן (אז חלק מברית המועצות) בשלהי מלחמת העולם השנייה. בתום המלחמה, לאחר שנים של נדודים, ובדרך לא דרך, הוריו הגיעו עימו למחנה עקורים באיטליה, שם הם הצליחו להשיג אישורי עלייה לארץ ובשנת 1948 הם עלו עם מישקה בן הארבע, והתיישבו ביפו. לימים גם הסבתא עלתה לארץ ומישקה למד ממנה יידיש. ביפו עברו על



מהורי היינו בפאלאס



מקבוצת עוראלי

מישקה שנות הילדות המאושרות. בחולון חווה נעורים בבית ספר חקלאי ולאחר מכן שירות צבאי בנח"ל. בחלוף השנים, הוא נישא, נולדו שלושת ילדיו, הוא עבר עם משפחתו לערד ולאחר 34 שנות עבודה במפעלי ים המלח, פרש לגמלאות, אך לא לפני שהכין תוכנית סדורה לקראת תקופה זו. הוא השתתף בקבוצות חברתיות שונות, אך המשמעותית שבהן הייתה קבוצת היידיש. הקבוצה מנתה 15 חברים שנפגשו פעם בשבוע ולמדו יידיש עם מורה במשך חמש שנים. לאחר מותו של המורה, מישקה ארגן את הקבוצה במשך 15 שנים נוספות. הם נהגו להעלות נושא לדיון, קראו מאמרים ביידיש, שרו שירים, תרגלו את היידיש. מישקה אהב מאוד את שעת היידיש. כך אמר: "לא הייתי מוכן לוותר על השעה הזו, שהיא גם השעה האהובה עליי במשך השבוע".

מישקה איננו מורה, אך מניסיונו רב השנים בארגון ובהשתתפות בחוג ליידיש בערד, הוא ניהן באינטואיציות של מורה; הוא מבסס את המפגש השבועי על כישורי השיח, הדיבור החופשי והחווייה שבדיבור. השיעור מורכב משלושה חלקים:



א. שיח קבוצתי שמתפתח בעקבות סיפור כלשהו שמספר אחד המשתתפים. הנושאים מגוונים, לדוגמה חוויות של יום-יום, ילדות, מאכלים, חגים, בית ספר, מקצוע וכו'. המשתתפים מאזינים, מגיבים אחד לשני, שואלים, מסייעים. אם מישקה נתקל ב'מחסום', אי ידעת מילה, הגייה שגויה וכו', מישקה או אחד המשתתפים ממחר לסייע.

ב. העשרת אוצר המילים: מישקה מביא רשימה של מילים שימושיות לשיחה ולחיי היום-יום, והמשתתפים או מישקה מתרגמים ליידיש. לאחר מכן, כל משתתף בוחר מילה ומשבץ אותה במשפט. למשל, 'להתעורר': אויפואַכען - 'קשה לי להתעורר מוקדם בבוקר' - 'ס'איז מיר שווער אויפואַכען פרי אין דער מאָרגן'.

ג. סיכום חווייתי: מקריאים אימרות ביידיש, קללות, ברכות, פתגמים, שכידוע היידיש מבורכת בהם. בתיה פונדה מביאה שירים ביידיש, קוראים את השיר, מסבירים (אם יש צורך) ושרים.

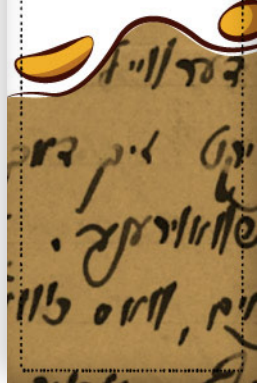
וואס זאגן די סטודענטן? (מה אומרים הסטודנטים?)



מישקה רובינשטיין (השני מימין) ותלמידיו

ביאנקה פלדמן: "אני אוהבת את שפת היידיש. אני לומדת בחוג של מישקה. אנחנו מספרים סיפורים, השפה לא תמיד זורמת איך שרוצים, אצל אחד יותר טוב ואצל אחרים פחות, אבל עם הזמן השפה משתפרת. השפה לוקחת אותי חזרה הרבה שנים הביתה לאימא ולאבא, וזה מאוד נעים".

דב כ"ץ: "נולדתי בארגנטינה בשנת 1940 ואני יודע יידיש משחר ילדותי. עד גיל שלוש דיברתי רק יידיש עם הוריי. בגילאי 3-9 דיברתי ספרדית עם הוריי ואחיי. בשנת 1949, כשהייתי בן 9, עלינו לארץ. בבית הספר למדתי לראשונה עברית, והיידיש הלכה לאט-לאט ונשכחה. כאשר הגענו לפאלאס ושמעתי שיש חוג ליידיש, באתי ללמוד כי רציתי להיזכר. ברגע שאתה מדבר,





מהורי היינן בפאלאס



מקבוצת עזריאל

אתה נזכר, והמילים שנשכחו עולות בזיכרון. היום אני מדבר חופשי ויכול לנהל שיחה ביידיש".
כרמלה מרק: "כשהגעתי ל'פאלאס להבים' לא ידעתי מילה ביידיש. אבל איפשהו בתודעה השפה הייתה תמיד מונחת. כאשר הסבים שלי הגיעו ארצה, הם לא ידעו עברית ודיברו רק יידיש. כך הוריי יכלו לתקשר איתם, בין היתר גם כדי שאנחנו הילדות לא נבין. נראה שמהו כן נקלט, והמשהו הזה תמיד היה מונח שם וחיכה לזמן מתאים לפרוץ. הזמן הזה הגיע לפני כשנתיים כשנרשמתי לחוג יידיש. כבר במפגש הראשון חשתי שהשפה אינה זרה לי, ומשום כך מייד יכולתי להשתלב וכעבור זמן מה, כבר היה לי אוצר מילים שאיפשר לי להתחיל להרכיב משפטים. משם הדרך לבניית סיפור הייתה קצרה. היום אני כבר מספרת בחוג ונהנית מהעושר ומהעומק הקיימים בשפה הזאת.

אורי וינברג: "אוי, אני אוהב אותה! אוי, אני אוהב אותה! ככל שעוברות השנים, האהבה מתחזקת לטובת שנינו. כן, כך היא אהבתי הגדולה לגברת יידיש! היא נולדה לפני מאות שנים, בימי הביניים, וככל שהשנים עוברות, בליל של שפות, קונגלומרט של מילים, בדיחות, שירים, פתגמים מכל לשונות העולם, דבקו בה. והינה צמחה לה השפה שאני כה אוהב. 'דיוור מוגן פאלאס להבים' יש רק אחד - ומישיקה שלנו יש רק אחד! הוא מלמד, משחזר ומנהל את החוג ללימוד שפת היידיש ביד רמה. תודה, מישיקה, שהחזרת אותי למי שאני כה אוהב - שפת היידיש".

אפשר לומר לסיכום, שהדבר המאפיין את כל לומדי היידיש הוא אהבת השפה; מעין שילוב של אהבה וחיבור עמוק לשפת היידיש, הקושרת אותם למורשת המשפחתית, לבית אימא-אבא, לזיכרונות הילדות. חלקם דוברי יידיש מלידה, חלקם יודעים יידיש במידה זו או אחרת, וחלקם שמעו יידיש בבית בילדותם, אך לא דיברו את השפה ובחוג ניתנת להם ההזדמנות לדבר ולהתרגש ביידיש. הם מתרפקים על ה'מאמע לושן', נהנים להאזין, לדבר ולספר, באים בשמחה ומעבירים בהנאה מרובה את שעת היידיש.

מסכמת בתיה פונדה: "אחת ההפתעות שחיכתה לי בבואי לפאלאס הייתה לימוד שפת היידיש, אפילו בשני חוגים - חוג בוקר, בהנחיית אסתר כדן, וחוג צוהריים בהנחיית מישיקה רובינשטיין. מזמן רציתי לשפר את כישורי השיחה בשפה האהובה עליי. בבית שמעתי את אימי מדברת כל יום עם סבתא ביידיש - שתייהן נולדו בעיר ביאליסטוק, בצפון-מזרח פולין. גם הורי אבי, שנולד בירושלים, שלטו ביידיש. יש ברשותי התכתבות משפחתית מחברון החל משנת 1911, בה הגברים כתבו בעברית והנשים ביידיש. במשך הרבה שנים שרתי בסדנא לשיר היידי האומנותי על שם נחמה ליפשיץ, וגם העברתי הרצאות על מקורות השירים ביידיש (ובלדינו) (www.jewishfolksongs.com). אבל תמיד היה לי קשה מאוד לנהל שיחת חולין עם עוד אנשים אוהבי השפה. עכשיו יש לי הזדמנות כפולה הודות לאסתר ולמישיקה האהובים. בחוג של אסתר אנחנו מקשיבים לה, קוראים טקסטים ומשוחחים ביידיש, ואני שמחה ללמד שירים בסוף כל שיעור. בחוג של מישיקה, המשתתפים מספרים מעשיות ביידיש. איזו הנאה!!! אַ סאך פאַרגעניגן! (הנאה מרובה).

לסיום, אברך את כל דיירי פאלאס בברכה הידועה:

"געזונט, פרנוסה און נחת פון קינדער" (בריאות, פרנסה ונחת מהילדים)



באר שבע 1957: עיר של התחלה, מאבק והגשמה עבורי

מאת

גדעון טלמור

לאחר שחרורי מהצבא, התחלתי לעבוד כשכיר ב'אגד', במקום שנקרא 'מוסך ראש פינה' בתל אביב. עבדתי בו במשמרות לילה בפיזור החברים שסיימו את עבודתם. העבודה התאימה לי מאוד, משום שאפשרה לי ללמוד בהתכתבות במשך שעות היום. הייתה זו התחלה צנועה, אך מלאה תקווה ואמונה בעתיד. כעבור שנה בלבד הוצע לי להצטרף כחבר 'אגד' מן המניין, הצעה שבאותם ימים איש לא היה מסרב לה. הסכמתי מייד, אך הסכום שנדרש ממני כדי לקנות מניה ולהתקבל כחבר - 10.500 לירות, היה עצום עבורי ועבור משפחתי. גייסתי את הכסף בעמל רב ממקורות שונים, ולאחר מאמץ גדול הצלחתי לעמוד במשימה והתקבלתי כחבר.

כדי שאוכל להחזיר את החוב הכבד שלקחתי על עצמי, ביקשתי לעבור לבאר שבע, שבאותן שנים לא נחשבה כיעד מבוקש, אך התאימה לי כיוון שהיה זה המקום היחיד שבו ניתן היה לעבוד שעות נוספות ללא הגבלה. עבדתי קשה מבוקר עד לילה, יום אחר יום, במשך כל תקופת המועמדות שנמשכה כשנה וחצי. סניף באר שבע היה אז סניף צעיר ומקופח בשונה מהסניפים הוותיקים. תנאי העבודה היו קשים ולא הייתה לנו אפשרות לתכנן את עבודתנו בו, לא יומית ולא שבועית. לכן, כאשר סיימתי את תקופת המועמדות והבטתי סביבי בעיניים פקוחות, הבנתי שאנו בסניף נדחקים לשוליים בהשוואה לסניפים האחרים. החלטתי לא לשתוק, ויחד עם חברי יענקל'ה, ארגנו את חברי הסניף לפגישה עם הנהלת 'אגד' כדי להביע בפניה את טיעוננו. הכנו סדר יום מסודר, חילקנו בינינו את הנושאים שעליהם נדבר, ובאנו נחושים להשמיע את קולנו.

בערב הפגישה נכנס יעקב מ', מנהל התנועה של 'אגד' דרום, התיישב בצעד תקיף בראש השולחן וביקש לפתוח בדבריו. אך כיוון שלאסיפה שזמנה על ידינו הייתה מטרה שניסנו להשיג, הבנתי שהניסיון של מנהל התנועה להשתלט על ניהול האסיפה, תשלול מאיתנו אפשרות להעלות את טיעוננו כפי שתוכננה. לכן, מייד כשהוא ניסה להתחיל לדבר, הרמתי יד בבקשה לדבר. או אז, בתקיפות מופגנת, המנהל ענה לי: "כשתקבל רשות דיבור תאמר כל מה שאתה רוצה!" הבנתי כי לא אעצור בעדו להמשיך להשגת מטרתו לדכא את רצוננו על הסף, וכי הוא לא יאפשר לנו להציג את טיעוננו שכנראה היה ידוע לו מראש, לכן השבתי: "על זאת אני רוצה לדבר! מי יחלק את רשות הדיבור באסיפה זו שביקשנו לערוך?" ומייד הצעתי לערוך הצבעה שתבחר יו"ר לאסיפה, כדי שינהל אותה בצורה מסודרת ובהתאם למטרה שלשמה התכנסנו.

יעקב מ', מנהל התנועה, התרגז וסירב להשלים עם דרישתנו, אך אנחנו, חרף היותנו צעירים באגודה, התעקשנו להשלים את דרישתנו, כך שלאחר דין ודברים לא קלים, מבלי שיעקב מ'



מקבוצת עזריאלי





פירור זיכרונות



יוכל למלא את מבוקשו, הוא החליט לנעול את האסיפה. אירוע זה, שבו חברים חדשים שזה עתה התקבלו לאגודה, לא אפשרו לחבר הנהלה לנהוג כמתואר לעיל, היה מאוד חריג ב'אגד'.

למוחרת היום זומנו יענקל'ה ואני לשיחת נזיפה בתל אביב אצל דוד ה', מזכיר הפנים של 'אגד'. השיחה עימו התנהלה ברוח טובה ורגועה. הסברנו שלא הייתה לנו כל כוונה לפגוע באיש, ואף הסכמנו להתנצל בפני יעקב מ', שלדבריו נפגע מהתנהגותנו, הלגיטימית בעינינו. יעקב מ' הוזמן לחדרו של מזכיר הפנים והתכוון לשמוע שאנו מודחים מ'אגד', אך הופתע לשמוע דברי פיוס ובעיקר את הצעתו של מזכיר הפנים לקבל את התנצלותנו בפניו. חמתו בערה בו להשחית והוא דרש, עם דפיקה עזה על השולחן, להדיחנו לאלתר וסירב לשמוע על נכונותנו להתנצל בפניו. מזכיר הפנים שהבין את הסיטואציה, נאלץ להסכים עם טיעוננו ולכן דבריו בתשובה להתנהגותו של יעקב מ' הוסיפו על כעסו.

מייד באותו רגע פניתי אל דוד ה', מזכיר הפנים, ואמרתי לו: "היית עכשיו עד לאותה התנהגות אלימה שהופגנה על ידו באסיפה הלגיטימית שביקשנו לערוך, לכן אנו חוזרים בנו מהסכמתנו להתנצל בפניו". יעקב מ' רתח מכעס, קם ממקומו ויצא מן החדר בטריקת דלת גסה.

דבר האירוע הזה, שהיה חריג מאוד באותם ימים ב'אגד', התפשט במהירות בין סניפי החברה והפך לנושא שיחה רחב. עבורי זו הייתה נקודת מפנה; רגע בו הבנתי כי לעיתים אדם חייב לעמוד על כבודו ועל זכותם של אחרים להישמע.

כעבור מספר חודשים הוצע לי לנהל את סניף 'אגד' בבאר שבע, בו ביקשנו שייערכו שינויים כמקובל בכל סניפי 'אגד' האחרים. לימים, ולאחר שסיימתי את תפקידי כמנהל הסניף, התמודדתי בבחירות הארציות של 'אגד' ונבחרתי לחבר הנהלת 'אגד' באזור הדרום.

כך הפכה באר שבע עבורי להרבה יותר ממקום עבודה. היא הייתה עבורי עיר של התחלה חדשה, של מאבק, של התבגרות ושל הגשמה.



חברי כנסת ועיתונאים על שפת התעלה בהמתנה להסדרת הביורוקרטיה המצרית, אפריל 1982. גדעון (שלישי מימין), ח"כ עקיבא נוף (שני מימין), ח"כ יעקב ז'אק אמיר, ראש עיריית דימונה (שלישי משמאל)



גדעון (משמאל) השתתף בארגון השקת קו 'אגד' לקהיר (קו 100), שנפתח באפריל 1982 במסגרת הסדר השלום עם מצרים.



להיות משפחה שכולה

מאת

אינגריד וישראל לוי

פירור זיכרונות



מקבוצת עזריאלי



כל כך קשה לכתוב את המילים הללו - 'משפחה שכולה'. יושב שענות מול הדף הריק וכלום לא יוצא... איך אפשר בכלל לתאר או לתת פירוש למילים האלו?



25 שנים חלפו מאז שקיבלנו את התואר המפוקפק 'משפחה שכולה'. זה קרה ביום ההולדת שלי ב-19.12.2001. בבוקר מוקדם קיבלתי טלפון מבני הבכור, אורן, שטייל בארגנטינה, ובירך אותי. כמובן שחיכיתי לטלפון מבנצ'י השריז, שלא הגיע. במקום זאת קיבלנו את הבשורה הקשה שבנצ'י נהרג בתאונה נוראית. איך מעכלים בשורה כזאת? לנו כמשפחה לא היה מושג על הצבא, ופתאום נפלו עלינו מושגים ובעלי דרגות שלא אמרו לנו דבר. למזלנו, גרנו אז ב'טנא עומרים' - יישוב קהילתי בדרום הר חברון, והחברים ליוו אותנו בחיבוק חם ותומך בכל ימי השבעה. עם תום השבעה נאלצנו לחזור לחיים, לשגרה כלשהי. בכל זאת יש לנו עוד שני בנים.

בימים הראשונים הרגשנו, אשתי אינגריד ואני, שאם ניפול לבור השחור שנפער לרגלינו, לא נצליח לצאת ממנו. בהחלטה נבונה הצלחנו איכשהו לחזור ולתפקד כהורים; את אורן החזרנו לטיול הגדול, איציק חזר לבית הספר, ואנחנו - לעבודה.

ככה חולפות השנים ובנצ'י איתנו בלב ובמחשבות. בכל חג או אירוע משפחתי - חסרוננו מורגש עוד יותר. וכמובן כל הזמן אנחנו מנסים לחשוב: מה הוא היה עושה היום? האם היה נשוי? באיזה מקצוע הוא היה בוחר? בטח משהו בתחום המחשבים. הוא היה בין הראשונים שהתעמק בנושא וממנו למדו רבים וטובים.

בכל יום זיכרון ממלכתי לנופלים, היינו נודדים מטקס לטקס, אם זה בתיכון בו למד או ביישוב בו גרנו. מאז שעברנו לפאלאס אנחנו משתתפים בטקס הזיכרון שמארגנת סלעית מדי שנה. אנחנו מוקירים תודה ענקית לסלעית על כך.



אינגריד וישראל לוי בפאלאס, יום הזיכרון, תשפ"ו

הכבוד של גיל העמידה

מאת

איתמר דיסון



בתחילת שנת 2020, מגיפת הקורונה פרצה לחיינו באלימות. מצאנו את עצמנו, בני הגיל השלישי, כלואים מאחורי מסיכות ובוהים בטלוויזיה בדירתנו במודיעין. חיינו הצטמצמו לחודשים של בידוד, שבהם חסד של שכנים שטרחו לקנות לנו מצרכים, היה הקשר היחיד והחינוי לעולם שבחוץ.

היציאה מעבודות לחירות הגיעה ביולי 2020, כשנקלטנו ב'פאלאס להבים'. מבידוד ואפס מעש, זכינו לפתע למפל חם ותומך של פעילויות ותרבות. אך כפי שקורה בכל יציאה ממצרים, גם בדרך לארץ המובטחת יש קשיים, רטינות ומדָּבָר של שגרה.

באחד מבוקרי שישי, הרגשתי צעיר מתמיד. קמתי עם צליל מנדולינה בלב, וציטטתי באוזני חבר פסוק מהמקורות: **"הַנְּצָנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ יַעַן הַזְמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאֶרְצָנוּ"**. החבר, שגופו כבר הרגיש את כובד הזמן, תקע בי מבט תוכחה. **"הזמיר כבר לא אצלנו"**, פסק, **"וקול התור? אלו הרטינות של הקשישים שעומדים בתור למרק"**.

התורים הפכו למבחן האמיתי של גילנו. פעם אחת, כשדייר מעל גיל תשעים, איבד את סבלנותו מול אחד המנהלים, הוא קבל על כך שנותנים לאנשים ב'גיל העמידה' לעמוד כל כך הרבה זמן.

המנהל, בחיוך של מי שמבין את הפרדוקס, השיב לו: **"לעמוד בגיל העמידה זו ברכה ולא עונש"**.

הפער הזה, בין 'איך שאנחנו מרגישים מבפנים' לבין 'מה שהסביבה רואה', המשיך ללוות אותי גם מחוץ לכותלי הבית. שיא המאבק על הזהות שלי התרחש בסופרמרקט המקומי. אני, תלמיד גאה בחוג לערבית מדוברת, הגעתי לקנות בירות. כשהמערכת דרשה אישור של נציג, הגיעה קופאית צעירה מהמגזר. החלטתי לנצל את ההזדמנות ולתרגל את שפתי החדשה. **"אנא מוש וואלאד"** (אני לא ילד), אמרתי לה בביטחון. היא לא התרשמה מהסטודנט שבי; היא ראתה רק את הקמטים. תקעה בי מבט בוחן ושאלה: **"איפה המטפלת שלך?"**

חזרתי לפאלאס אל המקלט המוכר, שם לעיתים גם הפרטיות הופכת לנחלת הכלל. כשחיפשתי מעט שקט בשירותים הציבוריים ומצאתי את כל הדלתות פתוחות לרווחה, תהיתי בפני עובדת המקום לפרש הדבר. היא חייכה אליי בנחת, כאילו הכול הגיוני בממלכת הגיל השלישי, וענתה: **"אל תדאג, היום פשוט יש קבלת קהל"**.

אבל לעיתים, "קבלת הקהל" מתרחשת בתוך הבית פנימה, בלי שנתכנן. לפני שנכנסתי להתקלח, אשתי שוחחה בטלפון. כשיצאתי מהמקלחת, עדיין שמעתי את קולה מדברת בסלון. בביטחון מלא שהיא לבדה, יצאתי אליה עירום כביום היוולדי כדי לבשר לה שהמקלחת פנויה עבורה. נתקלתי בשכנה שבאה בינתיים לביקור, עומדת המומה בסלון. **"סליחה"**, גמגמה, ולפני שנמלטה אמרה: **"אל דאגה, לא ראיתי כלום כי לא היה כלום"**. אולי זהו סוד הקסם של הגיל - היכולת לצחוק על המבוכה ולמצוא נחמה בדור הבא.

באחת השבתות, לקחתי את הנכדים להתארח אצלנו. כשהגענו חיפשנו נואשות חנייה, הצעתי להם: **"בואו נגיד תפילה קצרה: ה' תעזור לנו למצוא חנייה"**. תוך שניות התפנתה חנייה ממש מולנו.

הנכדים הביטו בי בעיניים פעורות, דמעות של התרגשות חונקות את גרונם. הם היו בטוחים שסבא מחזיק בקו ישיר לבורא עולם. ואני? אני רק שמחתי על הזכות להמשיך ולעמוד, איתן וגאה, בגיל העמידה.

בזמן משיג



מקבוצת עזריאלי





הנדוניה



מאת

מנחם פרידמן

פרולוג: היכן שהכול התחיל

במסגרת כתיבת ספר השורשים של משפחתנו, יצאתי למסע בעקבות הדורות הקודמים. חיפשתי שביבים של זיכרון, סיפורים שיפיחו חיים בדמויותיהם של סבא וסבתא שלי זכרם לברכה. בין הדפים הישנים מצאתי פנינה אמיתית: ריאיון שערכה בת דודתי עם סבא לפני שנים רבות. מבין השורות עלה סיפור קטן, יפהפה ומלא אהבה, שמקפל בתוכו עולם ומלואו.

פרק א': חסידים ומתנגדים בירושלים

מעשה שהיה, כך היה: סבתא וסבא נישאו בירושלים והם בני תשע-עשרה שנים בלבד. אל יהא הדבר קל בעיניכם! באותם הימים, שידוך כזה היה כמעט בגדר נס או פלא. סבי הגיע מבית תורני של 'מתנגדים' ליטאים, ואילו סבתי גדלה בבית חסידי תוסס; שני עולמות, שני מחנות, שלא פעם שררה ביניהם מתיחות רבה, ולא היה נהוג כלל לבוא אלו בברית הנישואין עם אלו.

אלא שלצד הלבבות המבקשים להתחבר, נכנסו לתמונה גם ענייני העולם הזה. סבי הגיע מבית אמיד ועשיר, ואילו משפחתה של סבתי הייתה דלת אמצעים. בעולם השידוכים הישן, פערים כלכליים יכלו לעיתים לגשר על פערים אידאולוגיים - ייחוסו ומוצאו של סבא פגשו את השאיפה של משפחת סבתא בחתן תלמיד חכם ממשפחה מבוססת, והשידוך יצא אל הפועל.

פרק ב': הקושי והתושייה

כאן צצה משוכה חדשה! כמנהג הימים ההם, עם סגירת התנאים נקבע כי על משפחת הכלה להעמיד נדוניה מכובדת לחתן בסך 50 לירות - סכום עתק באותם ימים, שהיה מעבר להישג ידם של הורי סבתי. אליה וקוץ בה: בבית סבתי גדלו עוד חמש אחיות, שגם אותן נדרש היה להשיא בכבוד, והפרוטה, כאמור, לא הייתה מצויה בכיסם. הסכנה שמא יתבטל השידוך בשל חסרון כיס, ריחפה באוויר. אך האהבה והקשר הפנימי שנרקם בין השניים היו חזקים מכל מוסכמה וקושי.

נדון: מעשיל



מקבוצת עזריאלי





סבי, שהבחין במצוקתה של כלתו לעתיד וניחן בלב רחב ובפיקחות יוצאת דופן, טיכס עצה. כיוון שהכסף היה מצוי בכיסו שלו, הגה תוכנית חשאית. בסתר, מבלי שאיש ירגיש, העביר לסבתי סכום של 25 לירות. סבתי הייתה צריכה להשלים מביתה רק את מחצית הסכום שנותר, וכך, בראש מזרם ובכבוד, היא יכלה להציג את 50 הלירות המובטחות כנדוניה. בתושייתו ובאצילותו, הציל סבא לא רק את שידוכם, אלא גם את כבוד המשפחה כולה.

אפילוג: המשך הדרך

המעשה המופלא הזה, שנעשה בצניעות ובחוכמה, חשף את אופיו המיוחד של סבי, את האהבה העצומה ואת יראת הכבוד ששררו בין סבתא וסבא לאורך כל חייהם.

לאחר חתונתם, חיו השניים בשלווה ובאהבה גדולה, והקימו בית לתפארת בירושלים; נולדו להם שש בנות ובן אחד. אימי, בתם הבכורה, שמרה על הגחלת של הבית המיוחד הזה, ואני זכיתי להיות הנכד הבכור שלהם - מי שמנציח בגאווה את סיפורם, סיפור של אהבה, תושייה וחסד.



סבא משה



סבתא מרים (מירצה)



סבתא מרים, סבא משה ונכדם הבכור, מנחם, והוריו (1948)
- דור שיש בארץ מצד אימו

בזמן משהלנו



מקבוצת עזריאלי





בוקר יום...

מאת

משה טובל

פוקח עיניי מבקש לדעת מי אני?
לא זוכר.
זוכר! גוזל אני בקן חמים.
ניזון מחלב הבא מאהבה.
אביב.
פלומה התחלפה בנוצה.
נוצה בכנף.
קיץ. סתיו. חורף חלף...
מן הקן החם נפלת.
פרפרתי בכנפיי,
והינה נבלמה נפילתי!
זרמי אוויר נשאוני,
איבדתי דרכי חזרה לקן.
המראתי מעלה מעלה, מעל
העננים, אל השמש החמה,
ולא ידעתי איזה עוף אני?
מרחקים, גמעת.
סכנות ניקרו בדרכי, נסקתי.
ערפילים נמוגו, שחר חדש הפציע,
וידעתי מי אני.

התחפשתי לעיט, הברחתי יונים.
לא התאים לי, שבתי לדמותי
בלי שאדע מי אני?
בין קני הגומא באגם כחול
אהבתי.
כנף אל כנף, צהלנו, המראנו
אל האור, אל המחר...

הפיקה משה ליל



מקבוצת עזריאלי





מעשה בחתול - סיפור אמיתי

מאת

נורית טופז

היה היה כפר הרחק אי-שם
באמצע הכפר - בית קטן.
סביב הבית - חצר,
ובקצה החצר - באר,
ובתוך הבאר - מים צוננים,
מקרעית האדמה נובעים
לצורכי הבית הם עומדים.
ומעל הבאר - סבכה עם חורים
למנוע חדירת אורחים לא רצויים.
יום אחד הילדה שכחה
לסגור את הסבכה,
ולישון היא הלכה.
בבוקר, הסתבר,
שחתול מיילל
קפץ לתוך הבאר.
אויה! אויה! איזו צרה!
לחתול - מה קרה?
מתוך הבאר לא יוצא
לשחות הוא לא רוצה.
אי אפשר לשתות את המים
כי החתול לכלך פעמיים
בא אבא לראות מה קרה
באים השכנים להושיט עזרה

את מי הבאר יש לשאוב
ואת החתול לשלוף
הכיצד?
החתול נמלט!
מסתתר במעבה האדמה
וסביבו - דממה.
אבא והילדים נבוכים
חסרי אונים גם השכנים
מה לעשות? עוצו עצה.
פתע בא האב בריצה
סולם ארוך מוריד
שמגיע עד התחתית.
יקפוץ החתול על השלב
נוציא אותו, זה לא יכאב.
והחתול, באמת חכם,
טיפס על שלב הסולם
אבל לראש הבאר לא הגיע.
ואבא חבל ארוך הניע
ובחבל לולאה קשר
לתפוס את החתול בצוואר
מניד פעם ועוד פעמיים
ולבסוף, כעבור יומיים
החתול יצא מבאר המים.



החתול בתוך הבאר מחכה לחילוץ

זיכרון משלנו



מקבוצת עזריאלי





הגמלאי הטרי מנסה לכתוב את סיפורו הראשון



מאת

פרדי יונתן כהן

הגמלאי הטרי יושב בגינת ביתו, רענן, לאחר צעידת בוקר נמרצת ומקלחת. הוא סועד עם בת זוגו ארוחת בוקר. עגבניות ומלפפונים חתוכים, זיתים כבושים תוצרת בית, ביצים קשות וגבינה בולגרית. הכול טבול בשמן זית, ופרוסות לחם שחור. עכשיו הגמלאי הטרי מרשה לעצמו להוסיף לתפריט שלו גם בצל וגם שום. החשש מ"זיהום סביבתי" אינו קיים יותר, כי אין לו יותר פגישות ושיבות. האם זהו סממן לחופש אמיתי?



איזו שלושה. איזה יום יפה. ברקע ציוץ ציפורים. הוא עוצם את עיניו ושוקע בנמנום קל. מה לכתוב ביומנו? האווירה הנינוחה שבה הוא שרוי, ממש אידיאלית לכתבה.

הגמלאי הטרי מניח את הלפטופ שלו על השולחן ומתכוון לכתוב על השינוי שחל בחייו עם יציאתו לגמלאות. הגמלאי הטרי רוצה לספר

על חבורת גמלאים דרומיים, בעלי ותק שונה, המתכוונת לצאת ליום כיף בתל אביב.

הדמות הראשונה העולה בראשו היא של יקי הנמרץ, איש קשיש, נמוך קומה, בעל ראש מתקרח.

לפתע הדמות מזנקת לעבר הגמלאי הטרי ואומרת לו בשצף קצף: "אתה לא תעשה אותי איש קשיש ולא קרח! אתה שומע?! מה אתה חושב לך? מי אתה בכלל?"

הגמלאי הטרי נרתע מן ההתפרצות הבלתי צפויה. "איזו חוצפה", הוא אומר לעצמו. "רק התחלתי לתאר בדמיוני את הדמות והיא כבר מתערבת בכזו תוקפנות". הגמלאי הטרי מוחק בהכנעה את המילה 'קשיש' ורוצה להמשיך, אך... "ואל תנסה להלביש עליי כרס. תח... תחזיר לי את השיער!"

הגמלאי הטרי חש שהוא הולך ומאבד את קולו שהופך לדקיק מרוב כעס. הוא בורר בזהירות את מילותיו ופונה אל הדמות: "מה הולך כאן? עוד לא קרה כדבר הזה. תראה. תראה. אתה מתווכח איתי על כל קווצת שיער? זה לא ייתכן! אני זקוק לחופש ביטוי. תן לי לעבוד בשקט, בבקשה".

הדפדפן: משלל



מקבוצת עזריאלי





בלב כבד, כאילו שטפוהו במים קרים, הגמלאי הטרי מתיישב וכותב. הפעם זה הנוסח הסופי, ואין שום ויכוח.

יְקִי אדם צנום, גבוה ונמרץ מאוד. יודע להסתדר בכל מצב. נראה כנער אלמלא הקמטים העמוקים החורשים את פניו. כאשר הוא מחייך, העור בלחיו נמתח והקמטים מתרכזים מסביב לעיניו הקטנות. בלורית שיער אפרפר סתורה על פניו. יְקִי בעל ותק של שלוש שנים כגמלאי. מרוצה מאוד מעצמו לפי ההבעה הנשקפת מפניו. ניתן לומר שמאחורי חזותו הנוקשה זהו אדם שנעים לשתות ולצחוק איתו.

הגמלאי הטרי, שבתחילה נעכרה רוחו, חש עתה סיפוק ושביעות רצון. עכשיו, הוא ניגש בזהירות אל הדמות השנייה.

נא להכיר את שוגון. הניגוד הגמור של יְקִי. איש שמנמן רגוע וחולמני. מכירים מהתיכון ואף שירתו ביחד בצבא. הכינוי שניתן לו על ידי חבריו לכיתה - שוגון - דווקא מנוגד לדמותו הרפה.

הגמלאי הטרי עדיין דואג ומתלבט. הוא זקוק לדמות נוספת לסיפור שלו. יושב על הספה וחושב, וחושב. אין רעיון. הוא נרדם מעט, ולאחר מכן קם להתרענן, רוחץ את פניו ופתאום נדלק. אאוריקה! רואה את עצמו מול המראה. "יש פיתרון נוח. אני הדמות השלישית. הינה, בלי שיער, עם בטן. הכול".

סוף דבר, הדמות השלישית מתקבלת ללא ויכוח.

זהו, אפשר לצאת ליום כיף בתל אביב. שלוש הדמויות: יְקִי, שוגון והגמלאי הטרי - הדמות השלישית.

עדיין קריר בחוץ. זה אחד מאותם ימי האביב הזוהרים.

הנסיעה ברכבת נערכת ללא שום תקרית מיוחדת. הנוף האביבי נשקף מהחלונות, השמש מציפה את פנים הקרון. יְקִי מספר על הניסיון שלו כגמלאי ותיק בן שלוש השנים, תוך נעיצת מבטים חמקניים אל הנשים היפות היושבות במושבים הסמוכים.

מתחנת הרכבת מגיעים אל הטיילת בחוף הים בתל אביב, לאחר מכן יורדים לחוף, טובלים רגליים במים הקרים, מצטרפים לקבוצת כדור עף למשחק. שוגון מצלם כל הזמן. מסיימים את היום בישיבה בבית קפה בנמל תל אביב. נגמר "היום כיף" בתל-אביב. יום קצר אך נעים מאוד. חוזרים הביתה לדרום.

הגמלאי הטרי מאוד מרוצה. במיוחד מהתנהגותו של יְקִי.

יש לציין שיקי אפילו לא העיר לו על ריח השום והבצל מארוחת הבוקר.

טוב, הגמלאי הטרי השכיל בעוד מועד לעצב את דמותו של יְקִי כתתן ...

בזמן משיכון



מקבוצת עזריאלי





נמסר בלי סיפור



מאת

שרה ברוסילובסקי

איתן פרץ מן המטבח, משך בזרועי ונשף באזני: "עם מי את מתעסקת?!"

שוק הפשפשים ביפו ושוק העתיקות בדיזנגוף, שבהמשך עבר לכיכר גבעון, היו יעדי בילוי חביבים עלינו בבקרים של ימי שישי. השוק הוא מוזיאון פתוח לחפצים ולזיכרונות. המוכרים חלקם אספנים שמעדיפים לשלוט בגורל הזיכרון לפני שיגיע למכולות האשפה של יורשיהם, חלקם אנשים שמתמחים באיסוף עיזבונות. אלה ואלה מוכרים חפץ יחד עם סיפור הזיכרון. הסיפור דבוק לחפץ. הסיפור הוא חלק מן המחר. בדוכנים ערבוב של גילאים, עדות וגלויות. צעירים עם קעקועים ורסטות מחטטים בארגזי תקליטים, זוגות אוהבי וינטג' בוחנים קערות נחושת מוברקות. ויש גם סוחרים ממולחים ולקוחות של צורך השעה, אנשים פרקטיים שמתחילים מחדש עם מחירים נגשים. אנחנו מעולם לא באנו לקנות, אבל חפצים 'זיהו' אותנו, תפסו את העין והלב, וקראו לנו בערמומיות. כך מבלי שהתכוונו נאסף לו אוסף.

ואז נפלה ההחלטה שאת הישורת האחרונה בחיינו צריך לחוות בקהילה. לא אחרי מעט התלבטויות, בחרנו ב'להבים'. נחיה בדירה שמידותיה קטנות מאלה שהתרגלנו אליהן. ברור מאליו שמשימת ארגון החפצים תהיה שלי, תוך כדי מילוי מצוות 'בל יעבור' - 40 קופסאות קרטון! הבנתי שצריך להיפרד מחיים שלמים שנאגרו בפרטים קטנים וגדולים.

ספרים נתרמו ל'קפה גן סיפור' - בית קפה בפארק הרצליה, שם ימצאו קוראים חדשים. בגדים ותיקים נמסרו לויצ"ו. כלי מטבח, סרוויסים לפסח - מערכות בשרי וחלבי, התפזרו בין אחיינים ושכנות נרגשות שנברו בשמחה בין הפריטים כאילו מצאו אוצר. ציורים - חלקם נמכרו, חלקם נמסרו או הונחו על ספסל בגינה ונדדו לזרועות חדשות.



הפך משלל



מקבוצת עזריאלי





בז'נר משהלון

האתגר האמיתי היו שני פריטים גדולים שלא רק תפסו מקום, אלא גם החזיקו זיכרונות משפחתיים: הראשון היה שולחן האוכל; שולחן דני מרשים, שראה שמחות רבות, סעודות חג, צחוקים של נכדים, אזהרות של הורים, מריבות מי יישב ליד מי, מי שפך את המיץ, מי משך במפה. שמע סיפורים של שלושה דורות, חלקם חוזרים על עצמם פעם אחר פעם; לילות שמירה, מפקד קשוח, חברים, היכרות ראשונה, מי לא רצה לשחק עם מי, מורה אהובה או לא, חשש ממבחן, ויכוחים פוליטיים ודתיים, רגעי גאווה ומשבר. ועל השולחן מאכלים חגיגיים, מתכונים ישנים של סבתא נעמי שכולם קראו לה 'טטה', כפי שכונתה



בפי בתי הבכורה, סלטים וקינוחים טעימים שתרמו האורחים, איש-איש וילד-ילד לפי אהבתו ובקשתו. היה לו לשולחן פטנט: נפתח בלחיצת אצבע, קסם של נגרות חכמה, ולצידו- כיסאות נוחים, מלאכת מחשבת של עיצוב ואיזון. מחשבה רבה וסכום לא מבוטל הושקעו ברכישה. בעלי מקצוע עמלו קשות כדי להכניסו לדירה ולהרכיבו.



הפריט השני היה ספת האירוח, כבדה, נפתחת כספר, בעלת יסודות של קפיצי ברזל שלא נכנעו לשנים. היא הייתה לא רק ספה, היא הייתה מגרש משחקים, ספינת פיראטים, במה למופעים, פודיום לתרגילי אקרובטיקה, והצליחה לשמור על עמוד שדרה יציב, למרות כל מה שעבר עליה.

פירסמתי ביד 2.

שאלה ראשונה: "את עושה הובלה?"

פניתי בבני ברק ל'הכנסת כלה': "השולחן גדול מדי, הספה אינה יהודית".



הטלפון המושיע הגיע מאתר 'אגורא' החינמי: "אני מארגן דירה עם בתי בת ה-9, תשמרי לי הכול. מחר אני בא עם משאית". מיד הבנתי במה מדובר: גרוש טרי שצריך לבנות לעצמו ולבתו מרחב חדש.



אושר הציף אותי. לא רק שנמצא פתרון, גם זכיתי לעזור למי שבאמת זקוק שמתחיל מחדש עם ילדה קטנה לצידו. קיוויתי שהפטנטים לא יבלבלו אותו, יצליח לפרק ולהרכיב, שיקבל את כל הטוב.



מקבוצת עזריאלי





דפיק: משלוח

באהבה הכנתי מפות תואמות לשולחן סגור ופתוח, ומצעים מבושמים ומקופלים יפה לילדה, שמיכת קיץ ושמיכת חורף, שיהיה לה רך ונעים, שיהיה לה בית.

המתנתי בהתרגשות. הכנתי במטבח כיבוד קל להמתיק את הרגע לשני הצדדים.

בעבר כבר מסרנו פריטי ריהוט דרך פרסום באתר 'אגורא'. פעם הגיע זוג צעיר, הוא חובש כיפה והיא עם שביס, בראשית דרכם המשותפת בקרוואן. הם באו לקחת ספרייה. בעיניים בורקות תיארו איך יניחו עליה את מתנת האירוסין שקיבל הבעל מחמיו לעתיד, כרכי ש"ס ותלמוד. בפעם אחרת בא גבר עם חברו לשאת ארון שמדפיו ודלתותיו זכוכית שקופה. אשתו תופרת, כך סיפר, והארון יוצב בחדר שהפך למתפרה והיא תוכל להציג בדים וירחוני אופנה.

בשעה היעודה, דפיקה בדלת. טרם הספקתי לפתוח לגמרי וכבר נכנסו איש נמוך, רחב כתפיים, ארגז כלים בידו, מלווה בשני פועלים סודנים. הסתכל כה וכה כאילו אין איש, זיהה את החפצים, ניגשו כמו צוות חילוץ, פירקו הרימו ונשאו, ואני עומדת שמוטת לסת ופעורת פה. רגע לפני הסוף אזרתי אומץ: "תמתין אני מביאה את העודף, ותשלח תמונה מביתכם החדש". הוא נעצר, נעץ בי מבט, ושאג: "גברת, מה נראה לך? אני מוכר משוק הפשפשים?"

המלאך שלי, שעד אותו רגע התחבא במטבח, משך אותי מן הזירה שהייתה הסלון שלנו, טרם תדמם: "תפסיקי, חסר לך צרות? עם מי את מתעסקת!?"



מקבוצת עזריאלי





"להיות אישה זה לבכות בשקט על מכאובי החיים"

צ'יטוט מתוך השיר 'שבתה הפסאנא' הצרפתי פ"ר
זאנאנה, 'להיות אישה' - 'Etre une femme'

מאת

דן קליר

אורות שעת בין הערביים החלו להצהיב על קירות המטבח. האורלוגין על הקיר תיקתק בקצב אחד, מודד את הזמן שחומק בין האצבעות. היא עמדה ליד השיש, ידיה רטובות, שוטפת את הכוס האחרונה שנשארה מהיום הארוך הזה.

בחוץ נשמעו קולות השכונה: ילדים רצים, בעלים חוזרים מיום עבודה, חיים שלמים שנעים במסלולם. בתוך הבית, רעש הרקע המוכר של המשפחה כבר שכך. הילדים נרדמו, בן הזוג שקע בשינה עמוקה על הספה שמול הטלוויזיה, תר אחרי מנוחה מיום מפרך משלו.

היא נשארה לבדה עם המחשבות. זה לא היה כאב חד או אירוע דרמטי שפילח את ליבה באותו רגע, אלא פשוט כובד המשקל של הכול: הדאגות הקטנות שנערמות כמו חול, הבריאות של ההורים המזדקנים, העתיד של הילדים, המילים שלא נאמרו, הוויתורים הקטנים שנעשים כל יום בלי לבקש תמורה. כתפיה נשאו את המשא הזה כל היום בחיוך, בנוכחות מרגיעה ובביטחון שהקרינה לכולם. היא הייתה העוגן, אבל לעוגן לא הייתה נקודת אחיזה, לא היה לו על מה להישען. היא סגרה את הברז. השקט בבית הפך למוחשי, מעט כבד.

'להיות אישה', היא חשבה לעצמה, 'זה לפעמים לדעת להכיל את כל המכאובים ולמצוא להם מקום קטן בלב'. היא התישבה על הכיסא ליד השולחן, השעינה את המרפקים על העץ הקר והניחה לזה לקרות. הדמעות זלגו מעצמן; חמות, שקטות, ללא יבבה וללא הפרת דממת החדר. הן זלגו על לחייה, עדות אילמת לעייפות, לגעגוע, לדאגה ולכל אותם רגעים שבהם הייתה צריכה להיות חזקה עבור כולם, חוץ מאשר לעצמה. זה היה בכי שלא ביקש רחמים ולא חיפש קהל. בכי של ניקוי, של הישרדות, של השלמה עם מורכבות החיים.

כעבור כמה דקות של התפרקות, היא נשמה נשימה עמוקה, לקחה פיסת נייר ניגוב, העבירה על פניה ברוך והביטה בבואתה המטושטשת בחלון הכהה. העיניים היו אדומות, מבטה היה צלול. היא קמה, כיבתה את האור במטבח והלכה לבדוק שהשמיכות של הילדים מונחות במקומן. הכאב נשאר, אבל יחד איתו, גם הכוח להמשיך הלאה.

"אישה מסוגלת לכתוב את נשמתה בחזרי חזרים,
ובבוקר לזאת אל העולם עם חיוך ואהב של מנצחת".



מקבוצת עזריאלי



בזמן: משלל



זוגיות שכזאת



מאת

בתיה פונדה

אני פסימיסט מטבעי! תמיד מנבא תוצאות גרועות, ממש בתחילת תכנון של כל אירוע! כשהסכמתי עם אשתי לעתיד, למשל, להתחתן בתוך יער באמצע מאי, הייתי בטוח שירד גשם ויקלקל את החופה. ונחשו מה? ירד גשם זלעפות!

אני מאוד אוהב כל סוגים של אומנות, ואשתי אוהבת טבע פרוע. אני קפדן ומאוד זהיר, ואשתי ספונטנית למדי, זורמת ללא היסוס לאן שהרוח נושאת אותה. אתם בוודאי כבר מתארים לעצמכם זוגיות מלאת מריבות וסכסוכים, אבל לא; אנחנו דווקא משלימים אחד את השנייה ונהנים מיתרונות השונות.

כך, למשל, בטיול הארוך שלנו לאירופה לפני עשרות שנים. אשתי הוליכה אותי דרך שמורות הטבע היפהפיות, בעוד שאני סחבתי אותה למוזיאונים ועתיקות. גולת הכותרת הייתה אמורה להיות תקרת הקפלה הסיסטינית ברומא, עליה חלמתי במשך כל חיי. הכרתי את ההיסטוריה והמשמעות של כל ציור וציור, וידעתי בעל פה את תולדות חייהם של מיכלאנג'לו ואומני הרנסנס האחרים.

לו"ז הטיול התעכב בגלל כל מיני תקלות, והגענו לצפון איטליה כמה ימים באיחור. לאחר מבט חטוף בתמונת ה'פרימוורה' (אביב, באיטלקית) במוזיאון האופיצי בפירנצה, נותרו יומיים בלבד לדהור דרומה ליעד חלומותי. אבל דווקא אז, לאשתי צצה תוכנית אחרת. נודע לה פתאום על קיומו של פסטיבל פולקלור שאי-אפשר להחמיץ. פסטיבל אביב אותנטי, התעקשה, לא סתם ציור! אי-אפשר היה לקיים את המשאלות של שנינו, ולכן החלטנו שכל אחד ילך לדרכו: אשתי לפסטיבל ואני לקתדרל. היא תישן באוהל מאולתר ואני במלונת שהוזמנה מראש ליד הקפלה; ניפגש בשדה התעופה ברומא ונגיע ארצה בזמן לחזור לעבודה. עליי לציין שמפני שחשדתי שאולי אשתי תישדד בתוך קהל רעשני ופרוע בפסטיבל, לקחתי איתי את רוב הכסף הנותר מהטיול והשארתי אצלה רק את הדרכון שלה ומינימום כסף כדי שתינה מהפסטיבל ותגיע בבטחה לשדה התעופה.

זוכרים שהתוודיתי כפסימיסט? הרי לכם ההצדקה! בחודש מאי, באמצע האביב, התחוללה

הפסקת
העיתון



מקבוצת עזריאלי





בזמן משיכון

סערה איומה, הסערה הכי נוראה באיטליה מאז 50 שנה: גשם זלעפות, רוחות חזקות, ברקים ורעמים. לי לעצמי מצאתי מקלט מהגשם בקפלה הסיסטינית ואחר כך במלונת הקרובה שהוזמנה קודם. אבל אשתי - איפה תמצא מחסה? איפה תישן? איך תגיע לרומא ולשדה התעופה? איפה היא בכלל? איך אפשר להתקשר אליה? כל הסיפור הזה התרחש בשנות השישים של המאה שעברה: לא היו טלפונים ניידים, לא היה אינטרנט, לא היו כרטיסי אשראי, כמעט שלא היו אמצעי תקשורת. אולי אשתי תמצא את הדרך להתקשר אליי - אבל איך היא תדע את שם המלונת? הרי זה אני שדאגתי לכל פרטי הטיול. מה עלי לעשות? הייתי מוכרח לטוס ארצה כדי לחזור למפעל, שם אי-אפשר היה להחסיר יום עבודה.

לאט-לאט, נתתי לפאניקה להירגע: אשתי אמנם ספונטנית וקפריזית, אבל היא בכל זאת אישה מבוגרת ודעתנית. היא בטח תוכל להיחלץ מהמצב. תיארתי לעצמי שהיא תמצא דרך להתקשר להורים בארץ ותלמד איך להגיע הביתה. התחלתי ללכת לכיוון שדה התעופה.

ואז תקף אותי גל של אשמה וחרטה: מדוע לקחתי את רוב הכסף הנותר מהטיול? האם המצב לגמרי אבוד? האם יש סיכוי, קלוש ככל שיהיה, שאשתי תגיע למלונת? נותרו לי שלוש שעות להתייצב בשדה התעופה - מספיק זמן לחזור למלונת בלי לאחר את תהליך הצ'ק-אין. חזרתי למלונת והפקדתי את כל שאר הכסף אצל בעלת הבית. פניתי שוב לכיוון שדה התעופה, עליתי בלב כבד על המטוס והמראתי ארצה. כשהגעתי הביתה, התקשרתי להורים: לא, הם לא שמעו מאשתי. גם הם נכנסו לדאגה ופחד.

עברו שלושת הימים האיומים ביותר בכל חיי.

למוחרת הטלפון צלצל - שיחה מחו"ל, מרומא!! זאת אשתי!!

אספר את סוף הסיפור בקיצור: אשתי הצליחה לשרוד את הסערה, להגיע לרומא ונכנסה באקראי למלונת הקטנה ליד הקפלה הסיסטינית - ממש אותה מלונת! בעלת הבית מסרה לאשתי את הכסף שהפקדתי אצלה, וגם ארוחה דשנה, משביעה וטעימה להפליא. היא גם הזמינה עבור אשתי כרטיס חזרה לארץ.

מה אגיד לכם? סוף טוב, הכול טוב! אבל... מאז אותו טיול אני הפכתי לאופטימיסט, ונותן לאשתי את הרשות המלאה לדאוג לשנינו.



מקבוצת עזריאלי





הניחוח המר של השינוי



מאת

נועם רשף

במשך שבע שנים, ארבעה עובדים במחלקת השיווק של "פרקטו-טק" חיו סביב אל נערץ אחד: מכונת קפה ישנה, חלודה ומקרטעת מתוצרת 1998, שזכתה לכינוי "ברונז'ה".

ברונז'ה לא עשתה חיים קלים לאף אחד. כדי להוציא ממנה כוס קפה, היה צורך בטקס פולחני: ללחוץ על כפתור ההפעלה, לתת מכה קלה בצד ימין, לבעוט ברגלית התחתונה, וללחוש "בבקשה" בשלוש שפות. הקפה שייצרה היה שחור, מר ובעל מרקם של שמן מנועים, אבל הוא היה הקפה שלהם. הם ידעו בדיוק למה לצפות. הגיבורים שלנו היו ארבעה:



- **רונן (הפרקטי):** זה שמכיר את המכונה הכי טוב.
- **שירה (הזורמת):** זו שפשוט רוצה קפאין, ולא משנה לה מאיפה.
- **מנחם (רצק"ן המודרני):** ראש צוות קולני: אדם שרואה בכול שינוי בעולם מתקפה אישית נגדו.
- **איריס (הרוחניקית):** מנהלת מדיה חברתית שמאמינה שהכול קורה מסיבה קוסמית.

ביום שני אחד, בשעה שמונה בבוקר, השמיים נפלו...

החבורה צעדה למטבחון, אך ברונז'ה נעלמה. במקומה עמדה מפלצת טכנולוגית מבריקה, עשויה נירוסטה וזכוכית שחורה, עם מסך מגע בגודל של אייפד ותפריט דיגיטלי שהציע "לאטה מקיאטו בחלב שיבולת שועל מוקצף בטמפרטורה אופטימלית". לידה היה מונח שלט קטן מההנהלה:

"תתחדשו! עברנו לעידן החדש."

רונן ושירה החליפו מבטים. רונן ניגש למסך, לחץ על "אספרסו כפול", ותוך 12 שניות החזיק כוס מדיפה ניחוח איכותי. "וואו, הוא אמר, 'זה אשכרה טעים. שירה, בואי, יש גם קרמל מלוח." שניהם לקחו את הכוסות שלהם ויצאו לדרך, מוכנים ליום העבודה.

מנחם ואיריס נשארו במטבחון, קפואים במקומם.

"מה זה הדבר הזה?!" הרעים קולו של מנחם. פניו הפכו אדומים. "איפה ברונז'ה? מי נתן להם רשות להזיז את המכונה שלי?!"

"מנחם, תירגע, לחשה איריס בעיניים עצומות. "היקום פשוט בוחן את היכולת שלנו.

דו"ח: משלל





בזמן משיב



מקבוצת עזריאלי

המכונה לא נעלמה, האנרגיה שלה פשוט שינתה צורה. אנחנו צריכים להתחבר לתדר הריק. "איזה תדר ואיזה ריק?!" צעק מנחם. "זו קונספירציה של משאבי אנוש! הם רוצים לעקוב אחרינו דרך מסך המגע הזה! הם מנסים להנדס לנו את התודעה עם חלב שיבולת שועל! אני לא נוגע בזה!" מנחם שלף טוש ארט-ליין שחור מהכיס, ניגש ללוח המחיק של המטבחון וכתב באותיות קידוש לבנה:

"מי שלא נלחם על הבוץ שלו, יקבל קפוצ'ינו של תבוסתנים!"

איריס התיישבה על הרצפה בתנוחת לוטוס מול המכשיר החדש. "אני לא זזה מכאן עד שברונו'ה חוזרת. אני עושה מדיטציית זימון." חלפו שלושה ימים.

רונן ושירה כבר הספיקו לטעום את כל התפריט, כולל מוקצפים מיוחדים, והספק העבודה שלהם עלה ב-40%. מנחם, לעומת זאת, סירב לשתות. הוא פתח קבוצת וואטסאפ בשם "צדק לברונו'ה", שלח מיילים זועמים למנכ"ל עם העתק למועצת הפועלים, ובילה את ימיו בישיבה במסדרון, מביט במטבחון בעיניים טרוטות מחוסר שינה וקפאין. הוא היה מותש, עצבני ורעב, אבל הוא הרגיש צודק. איריס הביטה במסך המגע המנצנץ. הבטן שלה קרקרה. היא הסתכלה ימינה ושמאלה לראות שמנחם לא מסתכל, ניגשה ללוח המחיק וכתבה מתחת למשפט של מנחם:

"לפעמים, כדי למצוא את האור, צריך ללחוץ על כפתור הקפוצ'ינו."

היא הגישה אצבע רועדת למסך, לחצה על "שוקו חם עם אקסטרה קצפת" ולקחה שלוק ארוך. דמעה של אושר זלגה על לחייה. "היקום שמע את תפילותיי", היא מלמלה וברחה למשרד שלה. בסוף השבוע, מנחם נשאר לבד במטבחון, אווזו בכוס זכוכית ריקה ומאובקת. הוא היה עייף מכדי לצעוק. הוא התקרב אל המכשיר, צמצם את עיניו והביט במשטח הנירוסטה המבריק ששיקף את פניו המותשות.

"את חושבת ששברת אותי, הא?" הוא לחש למכונת הנירוסטה בקול סדוק. "את חושבת שאני אכנע לקידמה שלכם?"

המכונה השמיעה צפצוף חרישי, ומסך המגע הבהב. באותיות דיגיטליות אלגנטיות נכתב: התגלתה רמת עוינות גבוהה במרחב. האם תרצה להרגיע את הרוחות עם תה קמומיל ומקל קינמון?

מנחם קפץ לאחור, כמעט שמט את הכוס הריקה. "היא קוראת אותי!" הוא צעק לעבר המסדרון הריק, עיניו רחבות מאימה. "שירה! רונן! אני אומר לכם, המכונה הזו מקשיבה לנו! היא מנסה לפצל את המחנה!"

הוא חזר לכיסא שלו, שילב את ידיו ברוגז והחליט לחכות. הרי בסופו של דבר, הוא ידע, גם המכונה הזו תתקלקל מתישהו והוא יהיה שם, רעב ומיושב, כדי לומר "אמרתי לכם!!!"



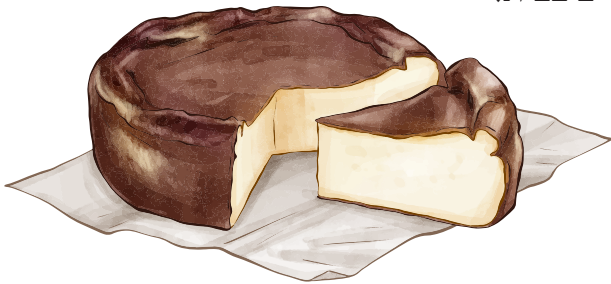


מכל האנשים בעולם!?

מאת

מרים אוסטרייך

סבתא, את בבית? שאל גיא.
כן. אני בבית. איפה אתה?
אני בחופשה ורוצה לבוא אלייך.
בוא. בוא, מותק, מחכה לך. יש עוגת גבינה שאתה אוהב.
תזכיר לי את הכתובת.
השעורה 1 להבים.
הווייז מראה 45 דקות. אני כבר יוצא.
שומעת שהוא מתניע את האוטו.
ממהרת להוציא מטעמים. אין הרבה. לא מחזיקה פיתויים בבית.
פרסתי את עוגת הגבינה. בהקפאה מצאתי פיצות
ומיהרתי להפשיר אותן.
שוקולד, אגוזים, כמו שגיא אוהב. פירות ופיצוחים.
צלצול בדלת. עומדת על קצות האצבעות כדי לחבק
את הבחור הצנום והגבוה.
גיא, מותק, אתה לא אוכל מספיק? רזה שכמוך!
סבתא, אין לנו זמן לאכול. כל היום אנחנו בפעילות וכשיש זמן פנוי נופלים ונרדמים.
מאביסה אותנו. מנסה להשלים את כל מה שחסר בזמן הקצר שיש לי איתנו.
כשפיו מלא: סבתא, בעוד 5 חודשים אני משתחרר.
וואו, איזה יופי. באיזה חודש זה יוצא?
באוקטובר.
אהה. זה בדיוק בזמן פתיחת שנת הלימודים באוניברסיטאות.
אה... יופי, אז אני יכול להתחיל לימודים.
אתה כבר יודע מה אתה רוצה ללמוד?
לא. האמת שאני לא יודע.
מאוד רוצה ללמוד פסיכולוגיה, אבל צריך ללמוד הרבה שנים...
אני רוצה לעסוק במשהו שיהיה מעניין ואני איהנה ממנו.
מה את חושבת שכדאי לי ללמוד?
זה תלוי מה חשוב לך?
כמו שאמרת, חשוב כמובן מה מעניין אותך.
האם גם חשוב לך הכנסה טובה בעתיד. הקמת משפחה...
אולי נתייעץ עם ה-AI?



הדפדפן: מעשילת



מקבוצת עזריאלי





בית מדרש



מקבוצת עזריאלי



גיא בשירותו הצבאי בלבנון

בוא נשאל אותו איזה מקצועות יהיו רלוונטיים בעתיד הקרוב.
יש לך כבר פסיכומטרי? בכל מקרה לא תספיק להירשם לשנה הקרובה.
אוי, חבל. אני מבזבז שנה שלמה.

אתה לא מבזבז. אתה לוקח שנה למנוחה, להתארגנות. לטיולים. משלים מבחנים שחסרים לך.
עובד קצת וחוסך כסף. תצטרך עבור לימודים, מחייה ומעונות.
הספקתי לחסוך. מה את אומרת, כדאי לי לפתוח עסק?
מנסה להתגבר על הרצון להגיב מייד בשלילה. במקום זה עונה במתינות:
עסק של מה?

אאא... לדוגמה, חנות למוצרי חשמל, גלידרייה, פיצרייה.
מנסה להניא אותו ויחד עם זה רוצה לעזור לו להגיע להחלטה נבונה ומושכלת.
אם אתה רוצה לפתוח עסק, אתה צריך לבדוק פוטנציאל של קונים. אזור מתאים. כמה צריך
להשקיע בהתחלה? האם יש לך מספיק כסף להשקעה ראשונית? כסף להשכרה? האם אתה
בנוי לעמוד בחנות מול קונים.
שתיקה...

האם זה מה שאתה רוצה לעסוק בו בעתיד?
שתיקה... גיא מהרהר.

יש יתרונות וחסרונות בלהיות עצמאי אל מול שכיר, אני אומרת.
עובד ממשלתי מקבל משכורת קבועה. גם כשאתה חולה.
הדוד שלך, תמיר, לדוגמה, חולה כבר כמה חודשים, בכל הזמן הזה המשכורת נכנסה חודש
בחודשו. עם זכויות לפנסיה, גמול השתלמות, ימי מחלה ועוד. לעומת זה, העצמאי - ההכנסה
שלו משתנה בהתאם למצב בעסק שלו, המצב במשק, במדינה, בזמן מלחמה ועוד ועוד. יש
הרבה נושאים שצריך לבדוק. הטיפ הכי חשוב שיש לי לתת לך הוא לשאול צעירים שכבר
לומדים, הדודנים והדודניות שלך למשל.
כן קבעתי עם עידן, היום בשעה 6. אני בדרך אליו.

חשוב שתשאל: מה לומדים, על פי מה בוחרים תחום ללימודים. האם ניתן לשלב עבודה עם
לימודים. מה יהיו המקצועות הנדרשים בעתיד?

אחרי שתצבור מספיק ידע, תוכל להבין מה באמת נכון ומתאים לך.
תכתוב לך יתרונות וחסרונות ותצא לדרך.

סבתא, תודה על השיחה. עזרת לי מאוד. אני צריך לצאת לעידן.
אני מאוד שמחה על הקשר המיוחד שיש לך עם הדודן שלך.
אני אצטרף אליך ותמשיך שם את הבירור בנוגע ללימודים שאתה
מתלבט בהם.

כשנפרדנו נשארתי בהתרגשות, מכל האנשים בעולמו בחר גיא
להתייעץ איתי... איתי?!

כל כך התמלאתי פליאה, גאוה וסיפוק.
השינה באותו לילה הייתה מתוקה מתמיד.





שלח לחמך על פני המים...



מאת

כרמלה מרק

באחד הימים, כשהייתי מורה תורנית בהפסקה בחצר בית הספר היסודי בקרית שמונה, ניגש אליי תלמיד בשם רוני, שאותו חנכתי, ושאל: "כרמלה, אני יכול לדבר איתך?" "כן, ודאי" עניתי. "על מה רצית לדבר?" שאלתי.

"אני לא יודע למה", אמר רוני, "אבל הילדים בכיתה לא רוצים לשחק איתי". "יש לך מושג למה?" שאלתי. "אולי בגלל שאני עולה חדש מרוסיה", ענה ושתק. הבטתי בו, "הוא נראה עצוב", חשבתי.

"אתה יודע מה, רוני, יש לי רעיון. ביום שישי הקרוב יש לנו שיעור חברה, אני אביא כתבות על העלייה מרוסיה לארץ ישראל, ואספר על הנושא. ואתה, האם תהיה מוכן לספר על הילדות שלך ברוסיה?" "כן, ודאי", ענה.

וכך היה. ביום שישי בהפסקה לפני שיעור חברה, תליתי על הלוח כתבות בנושא העלייה מרוסיה לארץ ישראל. פתחתי את השיעור ולקראת סופו הזמנתי את רוני לספר על ילדותו לפני עלותו ארצה. רוני סיפר ועורר את סקרנותם של הילדים. אחת הילדות שאלה אותו: "כשהיית ברוסיה, מה היה קורה אם היית נכשל במבחן בבית הספר?" "אם הייתי נכשל במבחן, המורה היה מתקשר למנהל העבודה של אבא שלי ומאיים עליו שיפטר אותו מהעבודה", ענה.



כרמלה בכיתה, 3.4.1987

"מאיפה היה לכם כסף לקנות אוכל", שאלה תלמידה אחרת. "לא היה אוכל", ענה רוני. דממה השתררה בכיתה. מאותו רגע, רוני כבר לא היה לבד, תמיד ראיתי אותו פעיל, משחק כדורגל עם ילדי הכיתה.

עברו כמה שנים, מבית הספר היסודי עברתי ללמוד בבית ספר אחר בחטיבת הביניים בקריית שמונה. יום אחד כשהייתי בחדר המורים בהפסקת עשר, נכנסה אחת המורות ואומרת לי: "כרמלה, בחור צעיר מחכה לך". "לי?... בחור צעיר?...?" "מי זה יכול להיות?" השתוממתי. יצאתי למסדרון, ואכן ראיתי עלם צעיר. התקרבתי ו... "היי רוני, מה אתה עושה כאן?" זיהיתי אותו מייד. "כרמלה, באתי לבקש טובה ממך. אני כעת בשירות צבאי בקורס מאוד-מאוד מיוחד. אינני יכול לספר לך עליו, אבל ביקשו ממני להביא חתימה של שני אנשים שהשפיעו עליי במשך חיי, אחת מהן זו את..."

הַפֶּסֶחַ מֵעֵלֶיךָ



מקבוצת עזריאלי



הספר 'מי שסוכתו נופלת' מאת צבי בן מאיר (הקיבוץ המאוחד / ספריית פועלים, 2024)

ממליצה

הילה זריצקי



יש ספרים שעונג הקריאה בהם נובע בעיקר מהדמיון בין הגיבור וְבִינִי, הקוראת. אני נכנסת לעולמו ומרגישה בבית. מחשבותיי ורגשותיי זוכים להבנה, לתיקוף ולהעמקה. יש ספרים שההנאה מהם קשורה דווקא למרחק ביני ובין הגיבור. אני נכנסת לעולם לא מוכר, מאמצת עמדה של פתיחות וסקרנות, משתדלת להשהות ביקורתיות ושיפוט, להתבונן מנקודת מבט שונה. זו התנסות של הרחבת אופקים. כזו הייתה חווית הקריאה שלי בספרו של צבי בן מאיר, 'מי שסוכתו נופלת'.

גיבור הנובלה הוא נער ההופך לגבר צעיר, בנו של רב, תלמיד בישיבת הסדר ובהמשך מדריך בהוסטל לנערים, נשוי ואב לשניים ואחר כך גרוש, הומוסקסואל. הסיפור כתוב רובו ככולו בגוף ראשון.

הוא פותח בטקס הגירושין ומסיים בחתונה, וביניהם נע הלוך ושוב בזמן, כשהפרקים קשורים אסוציאטיבית. עלינו הקוראים לארגן אותם מהמוקדם למאוחר כדי להבין את מסעו של הגיבור. במרכז המסע ניצבת ההומוסקסואליות (או כמו שהיא נקראת במגזר הדתי לאומי 'נטיות הפוכות'). היא המכשול, החידה והסוד סביבו מאורגנים חייו. הקוראים מלווים את הגיבור בישיבת ההסדר, בחוויות ראשונות של משיכה לגברים, בחלומות על חתונה וחיי משפחה, בפגישות הדרכה וטיפול עם רבנים ופסיכולוגים, בקשר עם הוריו, בקשרים חברתיים בישיבה ומחוצה לה. במהלך הקריאה אנו מכירים את בני הזוג בִּינִי (בנימין קמחי) ואסתר, מלווים אותם באהבתם, בהתלבטויות ובהחלטה להינשא, בחיי הנישואין וההורות ובפרידה הבלתי נמנעת.

בִּינִי ואסתר בונים קשר של אהבה עמוקה, מחויבות הדדית, תקשורת משתפת ואינטימית. השאלה המהדהדת כאן: האם ייתכנו אהבה ואינטימיות ללא מיניות? בִּינִי נקרע בין זהותו המינית ובין מחויבותו לאשתו, למשפחה, לקהילה ולעולם ההלכה. המספר משמיע ביקורת כלפי החברה הדתית, אך אין בה כעס ומחאה אלא יחס של כבוד והערכה עם כאב עמוק.

כוחו של הסיפור טמון בסגנון מאופק, עשיר ועדין. הסופר מגלה יכולת התבוננות מעמיקה פנימה והחוצה, וכותב בכנות ובאותנטיות. תוך כדי קריאה האמנתי לו והערכתי את אומץ ליבו. אזרהרה!! מי שאוהב עלילה דינמית ומפתיעה, מי שמצפה לוויכוח רעיוני, מי שנרתע מ"חפירות" – הספר לא נועד לו. לעומת זאת, הקורא המצטרף למסע הגיבור בפתיחות ובהקשבה, יזכה בחוויה אינטימית מעשירה ומרחיבת אופקים.

'מי שסוכתו נופלת' זכה בפרס ברנר לספר ביכורים והיה ברשימה הסופית לפרס ספיר. לסיום אביא מנימוקי השופטים: "בעולם החותר אל העמדת ניגודים ברורים ואל מציאות בינארית, בא צבי בן מאיר ומלמד שיעור גדול בענווה ובמורכבות. זהו ספר שחומריו קשים אך כתיבתו רכה".

על המדף



מקבוצת עזריאלי

חוה גבוביץ: התחביב שלי - פיסול בובות בעיסת נייר

כתבה

ציפי רובין



המגיע לביתם של חוה ואשר גבוביץ, נתקל כבר ביציאה מהמעלית בבובות המיוחדות של חוה, המפוזרות לאורך המסדרון ובכניסה לביתם. חוה היא בובאית בנשמתה, יוצרת באהבה וברגש את הבובות, שומרת עליהן מכל משמר ואינה מעניקה אותן לאיש, אף לא לילדיה ולנכדיה. ביתה עמוס בבובות וכאשר מגיעה המנקה, חוה אוספת את כולן, אחת לאחת, מרימה אותן על הספה, ורק לאחר שמסתיימת עבודת הניקוי, חוה מחזירה כל אחת למקומה. כזו היא חוה! קשורה לכל הבובות, ולכל בובה היא מקצה מקום בביתה. ממתי עוסקת חוה ביצירה ובעיצוב בובות? מתי התחיל התחביב המיוחד?



מסתבר, שה'חידק' דבק בחוה שנים רבות לפני הגעתה עם אשר לפאלאס. אך בפאלאס השתכללו הכלים והרעיונות, התרבו שעות הפנאי והיא זכתה למדריכות מקצועיות: פנינה ברקאי ז"ל, שמרית בס ודלית אביעד, שמלוות אותה בפאלאס כבר מספר שנים.



חוה עלתה ארצה בשנת 1961 מהעיירה מואיז ויל (Moises Ville) בארגנטינה. את חוק לימודיה היא סיימה בבתי הספר היהודיים בעיירה, כולל סמינר למורים. בת 20 הייתה בעת שעלתה לישראל עם קבוצה של שמונה חברים. הם התיישבו





התחביב שלי

בקיבוץ 'בחן' ומשם נשלחו להכשרה ב'גבעת חיים'. לאחר כחצי שנה חוה עזבה את הקיבוץ ועברה לבאר שבע לבית אחותה, שהקדימה עלייתה לארץ כחמש שנים קודם לכן.



למרות שבאמתחתה הייתה כבר תעודת הוראה מהסמינר בארגנטינה, חוה נתבקשה להשלים שנת לימודים נוספת בסמינר בבאר שבע, וכך עשתה. בסיום הלימודים היא נשלחה על ידי משרד החינוך לדימונה להורות בבית הספר 'רתמים'. בדימונה חוה פגשה את אשר, הם נישאו והקימו משפחה, ולאחר שנות דור בנו את ביתם ביישוב להבים. בלהבים חוה מצאה פנאי ללכת לחוגים שונים לאחר שעות עבודתה בבאר שבע בבית ספר לילדים חריגים. חוה למדה את עבודת

הקרמיקה אצל פנינה ברקאי ז"ל, התלהבה מאוד, יצרה קערות, אגרטים דמויות שונות. העבודות נערמו לאט-לאט והיא חילקה לבני המשפחה.

לפני כ-15 שנה אירעה תפנית בחייה של חוה. היא חלתה ובתקופת ההחלמה פנתה לקבלת סעד נפשי רוחני ב'בית מעגן' בבאר שבע - מרכז תמיכה קהילתי לחולי סרטן ובני משפחותיהם. במקום מתקיימות פעילויות פנאי ותמיכה שמטרתן לסייע בהתמודדות עם המחלה. חוה התלהבה ממבחר החוגים המתנהלים במקום ובחרה בפיסול בעיסת נייר, קרמיקה, עבודת רשת. העיסוק בעבודות היד סייע בידיה להתמודד עם המחלה. היא השתקמה והחלימה.



בשנת 2020 חוה ואשר הגיעו לפאלאס, וכאן נפתחו בפני חוה אפשרויות לחוגים נוספים לעבודות יד. ראשית היא הסתערה על חוג פיסול בובות מעיסת נייר. הכינה בובות שונות, דמויות של בעלי חיים, ועשתה חיל בתחום. לאט-לאט פנתה לעבודות יד נוספות: ציור, פסיפס, פיסול פרחים מבד לבד, פיסול ברשת וריקוע בנחושת



היום, כל הנכנס לביתם של חוה ואשר, אינו יכול שלא להתפעל משפע העבודות המגוונות והססגוניות, המפוזרות בכל הבית, בסלון, בחדרים, במטבח ואפילו במרפסת. העבודה מעניקה לחוה שלוות נפש והנאה מרובה, והיא מקדישה רבות משעות הפנאי שלה לעבודות אלה. כל בובה מתוספת בשמחה לגלריה של הבובות. לכל בובה 'תעודת זהות', ואם רק תרצו לשמוע, חוה תגולל את סיפורה: מתי הכינה אותה, מאין שאבה את הרעיון, מה המיוחד בה? מנין האביזרים שעל הבובה (כובע, שמלה, חגורה)? חוה אינה נפרדה מהבובות ואינה מעניקה בובות במתנה. כולן הן בנותיה...



מקבוצת עזריאלי





השביליסטים כובשים את פסגת 'חוטם הכרמל'



מאת

זהבה הררי

טיול ב'שביל ישראל' הוא מסע אישי מרתק ומרגש, מעבר לאתגר הפיזי ולהתמודדות עם הליכה ממושכת בחיק הטבע. להיות 'שביליסטית' עבורי זה להתחבר לשורשים, להתרגש ולגלות מחדש את העוצמות שיש בי ובכל אחד מחבריי למסע. הפעם שמנו פעמינו אל אחד המקטעים היפים והמאתגרים שבשביל ישראל: מרמת הנדיב ועד לחורבת מנצור אל-עקב.

בבוקרו של יום היציאה, כשהבטתי בדאגה לשמיים, ידעתי שמדובר ביום חם של אמצע יוני, הטמפרטורות כבר טיפסו ל-27 מעלות, אז התגנב חשש לליבי: "האם נוכל לעמוד באתגר של הליכה בשביל ישראל בגילנו המופלג?" אך מייד התעשתי, שכן כבר ידוע לכול, שעבור השביליסטים של פאלאס להבים, שהיו כבר חמושים בכובעים ומשקפי שמש, קרם הגנה, מקלות הליכה ושני ליטר מים - הגיל הוא באמת רק בדמיון. הרי צלחנו את הכול, צעד אחר צעד, בניצחון מובהק של הרוח והאנרגיה הבלתי נגמרת.



שביל ישראל מסומן בפסים: לבן (השלג בחרמון), כחול (הים התיכון), כתום (גווי המדבר). שביל הברון הידוע כ'שביל האחוזה' בפארק הטבע ברמת הנדיב, מסומן בלבן-אדום.

פתחנו את המפגש בפעילות מגבשת שחיברה אלינו בחום את המצטרפים החדשים, ולאחר ארוחת בוקר קלה, התכנסנו להסבריו המרתקים של המדריך שלנו, אביעד מנצור, שפתח כהרגלו בשיר:

"ההר הירוק כל ימות השנה / אני עוד חולם ושואל / לנשום רוחותיך כבראשונה / לשכב בצילך כרמל" (יורם טהר לב).



גיבושון של בוקר בניצוחו של אביעד

וכמובן, אביעד הרחיב בהסבר גיאוגרפי על גבולות הכרמל, מהות השם ומשמעותו בתנ"ך. הידעתם, שפירוש השם כרמל באופן כללי הכוונה לגני פרי, ארץ פורייה? סביר להניח שהמילה פְּרָמֶל נגזרה מן המילה פָּרַם - מטע ענבים, ובהרחבה מקום של מטע פרי בכלל: "וְאָבִיא אֶתְכֶם אֶל אֶרֶץ הַכְּרָמֶל לֶאֱכֹל פִּרְיָהּ וְטוֹבָהּ (ירמיה ב, ז). כרמל משמש במקרא גם במשמעות אחרת: גרגירים מתבואה חדשה כשהשיבולים עדיין רכות (מלכים ב', ד').



מקבוצת עזריאלי





משפט בארץ

התחלנו את הטיול בגנים המופלאים של רמת הנדיב. הסיפורים על המקום הפכו את ההליכה למסע בזמן, החל מימי העלייה הראשונה, הקמת זיכרון יעקב והיישובים הקשורים לברון רוטשילד. לפתע, חווינו רגע מרגש



נציגי ההתיישבות נושאים שקיות אדמה ממושבותיהם ברחבי הארץ לכיסוי ארונו של הברון כסמל לכך שהוא נטמן באדמה שאותה כה אהב ובנה. אבא של גבי בן דיין במרכז (מסומן באדום)

שנגע בכולנו: במהלך ההסברים על הברון, הצביעה חברתנו גבי בן דיין על תמונה ישנה שהייתה חלק מתמונות התצוגה. גבי זיהתה בתמונה את אביה המנוח, פריץ יוסף היידקר, שהיה הנציג הרשמי של 'שדמות דבורה' בהלוויה הממלכתית של הברון רוטשילד בשנת 1954. אביה, כמו שאר הנציגים, נשא שקית אדמה מיישובו לכיסוי ארונו של הברון. העמידה מול התמונה והסיפור החי, עוררו התרגשות כללית ולרגע נדיר של חיבור אמיתי לשורשי ארצנו.

בסיום הביקור באחוזה הקבר החל מסענו לכיוון חורבת מנצור אל-עקב. הלכנו בטור בין הטרשים בתוך חורש ים-תיכוני, והתחושה הייתה של ציפייה למראות שיתגלו בעיקול הבא. מדי פעם אני נעצרת לרגע ומניחה למקלות ההליכה להישען על סלע הגיר הלבן. השמש מתחילה ללטף כבר את גבעות הכרמל, החום מתגבר והצמחייה מסביב נראית כמו ציור שמשתנה בכל צעד: מקבצים של שיחי סירה קוצנית שמזכירים כמה האדמה הזו עקשנית, ועד לצמחי הקורנית שפורצים מבין הסדקים בנחישות מפתיעה והזכירו לנו את ריח תבלין הזעתר.

השביל זימן לנו מפגש בלתי אמצעי עם החי והצומח, ואביעד דאג לתבל את הדרך בפיקנטריה משעשעת. לצד זיהוי חומטים, עצי דומים (שיזף) וחרובים (למדנו להבדיל בין עץ זכר לעץ נקבה), נעצרנו כולנו מרותקים סביב... גללי צואה של דורבן! קיבלנו הסבר מרתק על אורח חייה של משפחת הדורבנים המקומית, מה שגרם לכולנו להתפעלות ולצחוק רב, והפך מיד לאנקדוטה המשעשעת של הטיול.



ככל שהתקרבונו לכיוון חורבת מנצור אל-עקב, נעשו צעדינו איטיים יותר. שיאו של המאמץ הפיזי הגיע כשהעפלנו לחרבת מנצור אל-עקב. פירוש השם בערבית, "הניצחון על העלייה", הלם אותנו בצורה מושלמת.

חורבת מנצור אל-עקב יושבת בנקודה הגבוהה ביותר ברכס חוטם הכרמל (כ-141 מטר מעל פני הים).

מה שמרתק באתר הוא השכבות ההיסטוריות: בית אחוזה יהודי מתקופת בית שני (כולל מקווה



מקבוצת עזריאלי





טהרה מרגש), ומעליו וילה חקלאית ביזנטית. השילוב הזה, שבו הטבע משתלט בחזרה על אבני הבנייה הקדומות, תמיד גורם לי לעצור ולחשוב על כל האנשים שעברו כאן לפניי. אני מניחה יד על אבן מסותתת שנותרה מהאחוזה העתיקה, והיא מרגישה מחוספסת ושורשית.

כשאני מביטה מערבה אל קו האופק הכחול, שנשקף מבעד לעצי האלה והזית, אני מרגישה את קצב ההליכה מתמזג עם קצב הנשימה שלי. זה הריקוד השקט שלי עם השביל - צעד אחד צעד, בין היסטוריה עתיקה לבין האוויר הנקי של ההווה; תזכורת חיה לכך שאין מקום שבו אני מרגישה שלמה יותר מאשר בחיק הטבע הזה, שכל כך מוכר לי ועם זאת תמיד יודע להפתיע מחדש. הנוף שנפרש לנגד עינינו היה עוצר נשימה: תצפית מרהיבה על כל רצועת החוף, שבה הירוק המכושף של הכרמל נושק לכחול העמוק של הים.



תצפית מחורבת מנצור אל-עקב

שם, במצפה המרהיב, חכתה לנו הפתעה נהדרת: פגשנו קבוצה של צעירים נמרצים מהמכונה הקדם-צבאית המעורבת 'כרם-אל' מדלית אל כרמל, המשלבת חניכים דרוזים ויהודים. בלי לחשוב פעמיים, ובניגוד לכל מי שחשב שאנחנו עייפים מהחום ומהעלייה, פצחנו איתם בריקודים סוערים. המפגש המרגש הזה, שבין דור המייסדים לדור העתיד, בין יהודים ודרוזים הרוקדים יחד בלב הטבע, היה תמצית הישראליות במיטבה.

חזרנו עייפים, מיוזעים, אך עם לב מלא גאווה, זיכרונות נפלאים וצילומים שלא נפסיק לשתף. הטיול הזה הוכיח שוב, שעבור דיירי פאלאס להבים, שביל ישראל הוא המקום שבו הרגליים צועדות, הלב מתרחב, והגיל? הוא באמת ובתמים רק תרגיל. עד המקטע הבא!

משרט בארץ



מקבוצת עזריאלי





כתב חידה: מי הדמות?

מאת

אשר גבוביץ

בעל הדמות העלומה שלפנינו נולד בפולין בשנת 1917. למד בגימנסיה פולנית ובעקבות תקרית אנטישמית סולק מבית הספר. באותה תקרית הוא זרק קסת דיו על המרצה לאחר שדיבר על "גירוש היהודים המזוהמים לפלשתינה". כאשר הבין שלא יוכל להתקבל לאוניברסיטה בפולין בשל יהדותו, עלה לארץ בגפו ונרשם ללימודי הנדסה בטכניון.

כאשר פרץ המרד הערבי, התגייס למשטרה הבריטית ובגיל 20 מונה למפקד משטרת סדום שהגנה על מפעל האשלג. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, התגייס לצבא הבריטי, שירת בפלוגת רובאים ועם הקמת הבריגדה היהודית צורפה אליה פלוגתו. לאחר אימונים שהתקיימו בעיקר במצרים, הועברה יחידתו לצפון איטליה ובהיותו סמ"פ הוביל את הפלוגה לכיבוש אזור שהוחזק על ידי יחידה גרמנית.

היה מראשוני חיילי הבריגדה היהודית שהגיעו למחנה גונטסקירבן שליד מטהאוזן ושיצרו קשר עם היהודים שניצלו. על כך סיפר: "את הקרבות בהם לחמנו, יכלה כל אומה וכל כוח צבאי ללחום במקומו, אך את המשמעות שנתנו לאותם ניצולים ואת התקווה שהענקנו להם, את זאת רק אנו יכולים לבצע".

לאחר המלחמה היה חבר בקבוצת הנוקמים שחיסלה מאות גרמנים שהיו שותפים לרצח יהודים בשואה. הוריו נרצחו במחנות ההשמדה ואחיו מת מרעב. במלחמת העצמאות היה מג"ד בחטיבה 8 והשתתף במבצע "דני" בכיבוש הכפרים קולה וטירה וכן בפשיטה על לוד. בהמשך כיהן כמפקד קורס מג"דים ומפקד של קורס קצינים. לאחר שחרורו היה שותף בכיר בהקמת מפעלים כימיים בנגב וניהולם, ביניהם מפעל הפוספטים ומפעלי האשלג.

מי הדמות?

יש לשלוח את התשובה אל ציפי רובין בוואטסאפ בלבד (0506331131) בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה. הפותר נכונה שיעלה בגורל יזכה בארוחת צוהריים במסעדת פאלאס.

פתרון החידה מפאלאסטון 19

הדמות העלומה היא חברת הכנסת עדה פישמן-מימון, שלחמה למען שוויון זכויות הנשים. מבין הפותרות והפותרים נכונה עלתה בגורל דליה שבירו והיא זוכה בארוחת צוהריים במסעדת פאלאס. ברכות לכולם.



מקבוצת עזריאלי



כתב חידה



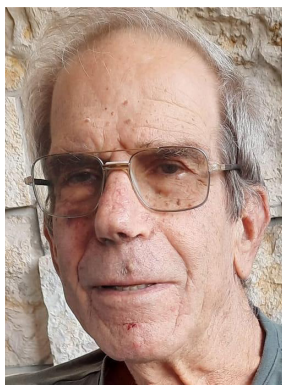
לגדר מעבר להבית



מקבוצת עזריאלי



שמורת נחל פזרה (וואדי אל-פוראן)



מאת

עזרא פימנטל

שמורת פזרה היא שמורת טבע קטנה בנגב הצפוני בערוץ נחל בשם זה, בסמוך למחלף מאחז שעל כביש קריית גת - בית קמה (כביש 40). השמורה עשירה בפריחה ייחודית בחודשים פברואר ומרץ, ובה גדלים צמחים ממוצא ים-תיכוני לצד צמחים ממוצא מדברי. השמורה הייתה מגודרת עד שנות ה-60 של המאה שעברה ולא נפגעה ממרעה. שם השמורה נגזר מהמילה הערבית 'פוראן', מהשורש פ' ו' ר', שבערבית משמעותה 'בעבוע', 'תסיסה' או 'זרימה שוצפת של מים', שמאפיינים את הזרימה בוואדיות בחורף. בתנ"ך מופיעה המילה 'פזרה' בישעיהו ס"ג: "פזרה דרכתי לבדי". הנחל הוא נחל אכזב, אך בחורף כשיש בו שיטפונות, המים זורמים בעוצמה רבה. משמעות נוספת של השם היא 'גת', המקום שבו דורכים ענבים כדי להפיק יין. השם מתכתב גם עם המילה 'פזרה' (מלשון פריון). בקיץ האזור נראה יבש, אך בחורף ובאביב הנחל והשמורה שסביבו הופכים לירוקים, פוריים ומלאים במרבדי פריחה מרהיבים (במיוחד כלניות). משום כך ועדת השמות הממשלתית החליטה על השם 'פזרה', תוך שמירה על הצליל הערבי המקורי, וגם כדי להעניק לו את המשמעות העברית הנוספת והיפה, שפירושה 'גביע יין'. שניהם קשורים לזרימה שוצפת.



דיירי 'פאלאס להבים' בשמורת פזרה, 10.2.26 (צילום: שלמה רוז)

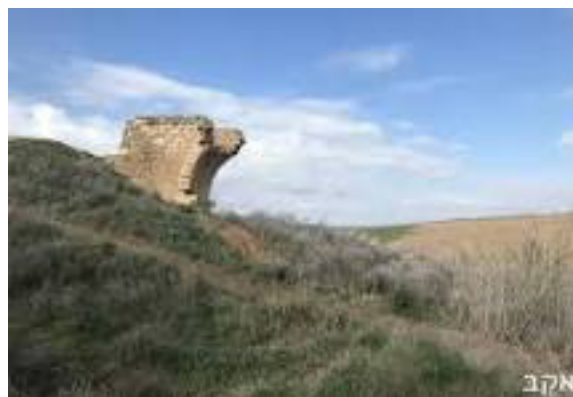
השמורה ממוקמת באזור המעבר הגיאוגרפי בין החבל הים תיכוני לחבל המדברי הצחיח (ספר המדבר). השטחים הטבעיים בה מאופיינים במיעוט עצים ובשיחים המנקדים פה ושם את



המרחב, וחשוב מכול - במרבדי פריחה יפהפיים הפורחים באביב: זהבית, וינקה, ערטנית השדות, השמשון ההדור בוורוד, עשבונית פורחת בסגול-כחול, לשון הפר הסמורה בכחול, ועוד. אבל בעיקר - הכלנית, אחד הפרחים האהובים ביותר בישראל, שהיא גם 'מלכת השמורה' עם פריחה אדומה המושכת מידי חורף אלפי מטיילים. הכלנית היא גיאופיט - צמח בצל ופקעת, שמצוי ברבות מארצות הים התיכון, ובכלל זה בישראל. כאן היא פורחת בחודשים ינואר-אפריל.



את השמורה חוצה נחל פורה שנשפך בקצהו המערבי לנחל שקמה. בלב השמורה הוקם על הנחל סכר האוגר מים, שבשנים גשומות יוצר אגם המציף שטחים נרחבים מסביבו. בקרבת מפגש הנחלים נמצאים שרידי סוללה ושרידי שתי אומנות של גשר מסילת הברזל העות'מאנית מלוד לבאר שבע. רק האומנות שרדו מהגשר שקרס לפני שנים רבות.



האומנה הדרומית של מסילת הברזל



תל נג'ילה והאשל (לפני שנכרת ב-2015)

מיעבר לסוללה מתנשא תל נג'ילה. זהו תל עתיק על גבעה בגדה המערבית של נחל שקמה, בין כביש 40 וקיבוץ רוחמה. התל נצפה מכביש 40, צפונה לבאר שבע, ומעט דרומה ממפגש הכביש עם כביש 6, ועליו היה עד לפני מספר שנים עץ אשל בודד ובולט מאוד בנוף. השם העברי זהה לשמו הערבי של התל והוא תל אל-נג'ילה, שנשאר בעינו. באתר נמצאו ממצאים מהתקופה הנאוליתית הקרמית הקדומה ועד התקופה הביזנטית בארץ ישראל.



מקבוצת עזריאלי

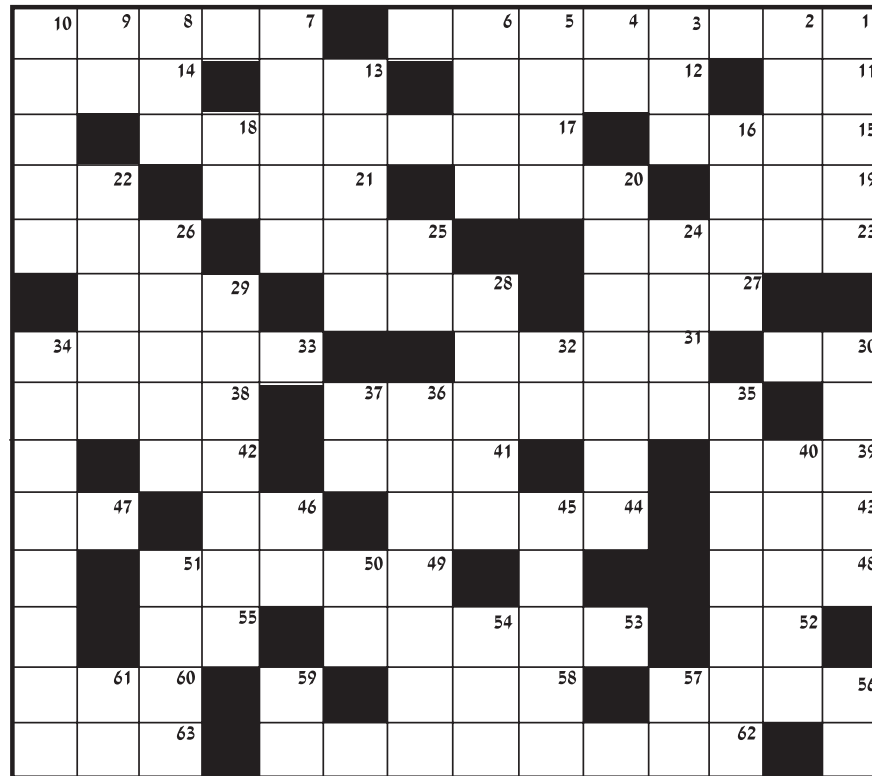




תשבץ מס' 20

מאת

עליזה קפון



מאונך

1. גושי סלע קטנים
2. מדינה עצמאית בתוך רומא
3. בן
4. סופר ומחזאי בריטי (ש"מ)
5. תיק לכלי כתיבה
6. מושב באזור השרון
7. כלי לעישון טבק
8. נמצא תחת מעמד בכיר
9. אנקול
10. משולב במערכת
13. השחזה
16. ישמח, יצהל
18. מקווה מים גדול
20. בעל מרה שחורה
22. מתאים לעונת החורף
24. הסדיר כיוון הזרימה
25. יבשה מוקפת ים
26. יש בו תבלינים
28. היפוך אותיות
29. חופשי
30. תשלום הניתן מראש
32. יהי רצון (ר"ת)
34. היאבקות
35. פסיפס
36. צג מחשב
37. לא עובד
40. ארץ מוצא
45. חברה שוודית ליצור רכב
46. עשה עיגול
50. התו השני
51. טוב יותר
54. משקל ללא אריזה
56. גוש אדמה מתנשא
57. פרוסה
59. בור לדריכת ענבים
61. עצם בפה המשמש ללעיסה

מאוזן

1. מנהיג ציוני
7. מתרס
11. ילדה
12. מטפל בעופות
13. ציפוי לציפורניים
14. רגב
15. שאינו קבוע
17. שם טוב, תדמית
19. בעל ערך רב
20. הכי הרבה
21. עוד לא
22. היה עליו לשלם
23. בן בלייעל
25. סימן
26. קליפה העוטפת גרעיני דגן
27. ריבע
28. בן אדם
29. נתח, חתיכה
30. לוחץ, נוגש
31. כלי חיתוך
33. טלטול כלפי מעלה
35. מעתיק מלשון אל לשון
38. כלי קיבול גדול
39. מוצר המיועד להדגמה
41. תנועת אוויר
42. נהר בדרום אפריקה
43. בננה
44. ספר לרישום אירועים
46. שיח דפנה
47. טורסו
48. הרי
49. ישקט
52. רב
53. כוכב לכת
55. התנועע
56. התפרצות פתאומית
58. אני אוסר
60. אבי הנצרות
62. איבוד ראייה
63. העור העליון בנעל

פאלאסטון



מקבוצת עזריאלי



יופי של געגוע (על פי רעיון של חנה מינצקד)



תודה לאיתמר דישון על שיחזור התמונה

חנות המכולת של אדון שפיגל / חנה מינצקד
מול בית הוריי בחיפה של פעם הייתה המכולת של שפיגל. בכניסה לחנות ניצבו חביות עץ גדולות מלאות במלפפונים חמוצים ודגים מלוחים, שהפיצו את ריחם לכל עבר. במרכז החנות עמד דלפק עץ שמאחוריו ניצב אדון שפיגל בחלוק לבן, בהחלט לא בוחק. על הדלפק - משקל, חשבוניייה ומחברת החובות. אנחנו הילדים קנינו תמיד בהקפה, ואדון שפיגל היה רושם את החוב במחברת. פעם בשבוע כששולם החוב, אדון שפיגל היה מוחק את החוב ועל דף חלק חדש, התחיל רישום הקניות הבאות.

הים - תבנית נוף מולדתי / אדנה לויד

עוד לפני שידעתי מה אהיה, הים כבר היה שם, מלווה את ילדותי, חורט בי את ריח המלח, את קול הגלים ואת הכמיהה התמידית אל האופק. כבר בילדותי היה יום אחד בשבוע שבו בית הספר עבר אל החוף. שם למדנו שיעורים שלא נכתבו באף ספר. למדנו לשחות בים שקט ובים סוער, לקרוא את צבעיו, להבין מתי הוא מחבק או דורש כבוד, ומתי הוא מסוכן מדי אפילו לאמיצים. הים הוא געגוע לילדה שהייתי, לקיבוץ, לחברים, לשמש הצורבת על הפנים, לריח המלוח שנדבק לעור, ולימים שבהם העולם כולו היה מפרש לבן וים אינסופי.



1944

שעת איכות עם אבא / אורי וינברג

בילדותי, נהג אבי לקחת אותי עימו למכור את החלב מהרפת שלנו בנחלת יצחק לחנויות המכולת בתל אביב. אבא היה רותם את הסוס לעגלה, מעמיס עליה את כדי החלב, מושיב אותי לצידו על המושב, יד אחת מחזיקה במושכות, והשנייה - כרוכה סביבי בדאגה שלא אפול. ככה היינו נוסעים לתל אביב. זו הייתה לי שעת איכות מאושרת עם אבא. כיף של געגוע.



שבטה, 1.7.26



יום ספורט רשתי במועדון 'ספיבק' ברמת גן, 26.5.26

